

YUSUFUN GÜZELLİĞİ

Sosyolojik ve Ontolojik Yönüyle Yusuf Suresinin Tefsiri

Bir Giriş

Varlık âleminde bütün nesnelere ve olaylar; sonsuz, soyut, evrensel, zaman ve mekanları aşan; ve her yerde her zaman gözle görülebilen birer kanunun somut, pratik örnekleridir. Adeta o sonsuz kanun, bir ip olup o nesnelere ve olaylar, ona dizilen pırlantalardır. Evet, o sonsuz kanun, çok hikmetli ve düzenli olduğu gibi; ona dizilen o olaylar ve nesnelere de birer pırlantadırlar. Sonsuz bir sanatın manalı birer mücevherleridirler.

Evet, dairevâri yani dönüşümlü bir realite olan zaman şeridi ve mukadderatı (DNA'sı) gayet güzel ve şeffaf bir film gibidir. Ona dizilen her karenin binlerce tekrarı ve sayısız manaları vardır. Fakat çocuksu bazı insanlar, bu filmin manasını, bütünlüğünü ve mesajını anlamadığı için sadece karelere, aktörlerin yakışıklılığına ve sahnenin dekoruna takılıp kalıyorlar. Bence bugünkü dünyada başa dert olan hurafeli dindarlığın, ruhsuz materyalizmin ve ilkel çatışmaların en birinci sebebi, insanların bu filmi iyice ve belirgin manaları ile anlamamalarıdır. Bunu iyi teşhis etmiş bir âlim, **meâlen** şöyle buyuruyor:

Din ve vahiy bilgileri, özellikle Âdem kıssası birer kanun-u külli-i meşhuttur. Eğer onları cüzî bireylere münhasır olarak anlarsanız, birer hurafe olur; beşeriyetin ve insanın en önemli cihazı olan akıl ve müspet ilimler, haklı olarak dinden kaçarlar; insanlık ve insanın bütün değerleri materyalizmin mezbahasına sürüklenmiş olurlar.¹

İşte varlık âleminin, tarih sahnesinin en güzel ve her zaman gişe rekorları kıran filmi, Yusuf Kıssasıdır. Halk arasında Yusuf Kıssası'nın bir ismi de *Ahsenül-Kıssastır*: Anlatımların, kıssaların en güzeli.. Fakat Kur'an bu tabiri kullanmıyor. *Ahsenel-Kıssas* değil de *Ahsenel-Kasas* diyor. Bu kelime de bugünkü Türkçe ile *En iyi anlatım* değil de *En iyi uygulama* manasına gelir. Kıssanın hikâyeden farkı da budur. Hikâyeye, bir benzetme ile bir mesajı veya bir olayı anlatmak demektir. Hikâyeye kelimesi etimolojik olarak benzetme manasına gelir. Kıssa ise, realite olup kanun şeklinde her zaman ve her yerde yaşanan olay demektir. Eski müfessirler, bu farkı göremedikleri için Kur'anın *Ahsenel-Kıssas* deyimi yerine *Ahsenel-Kasas* ifadesinin hikmetini anlamak için epey uğraşmışlar; fakat çözümleri sadece gramatik kalmıştır.

Sakın kimse, bizi tarihteki peygamberleri inkâr ediyor, diye itham etmesin. Çünkü biz peygamberliğin evrenselliğini savunuyor; vahyin, kâinatın ve varlığın ruhu olduğuna inanıyoruz. Tarihte yüz yirmi dört bin peygamber gelmiştir, diye akide olarak bellemişiz. Fakat Kur'anın zikrettiği 28 peygamber tarihî, bireysel varlıklar değil de; evrensel, metafizik, arketip, gaybî misyon ve hakikatlerdir, diye semavî kitapların mucizevî anlatımlarından

¹ Sözlür, 20. Söz; 1. Makam

anlıyoruz.² 20. Sözde de denildiği gibi; *Eğer o gaybî hadiseler tarihi malzeme olarak baksak, Kur'anın ve dinin anlattığı hakikatler, aklın dışına çıkarlar.* Başka bir makalemde bu 20. Sözün başındaki mesajı şerh etmişim. Ve diğer kitaplarımda bu tarz anlamının delillerini açık ve güçlü olarak göstermişim. Bu Yusuf suresi içinde de yüzlercesini göreceğiz. O makalemde ondalık sisteme uygun olarak Sami Arap Alfabeti ile eşit olan 28 peygamberin manalarını ve misyonlarını özetlemiştik. Şöyle ki:

“Nübüvvet, Allah'ın evrenin içine yerleştirdiği binlerce yasayı ilmî ve geniş çapları ile muhatapların anlayabileceği ve uygulayabileceği bir çerçevede anlamak ve anlatmak demektir. Fakat her bir nebi (Peygamber) genelde zamanının temel ihtiyacı olan bir misyonu öne almıştır. Nebi, gaybten haber ve mesaj alan demektir. Vahyin İlahî evrensel yasaları ise, bütün geçmiş ve gelecekte ve her yerde geçerli olduklarından, gaybî sayılırlar ve insanoğlu, vahiy almadan beşerî bilgi ile bu yasaları tamamı ile bilemez.

Evet, 124 bin Peygamber içinde Kur'anın anlattığı 28 Peygamberin her birisi bir misyonun ifadesidir. Bu kıssalar, sadece tarihî bilgiler değiller. Evet, birden bine kadar ondalık sistemin katları değerinde olan Arap Sami alfabetine eşit olarak anlatılan bu 28 kavram ve harf, birer evrensel misyonun ifadesidirler. Mesela “Âdem” dili, medeniyeti ve insanlığı, “İdris” müsbet ilmi ve dersi, “Hud” kadim Batı medeniyetini, “Salih” kadim Doğu medeniyetini, “Nuh” inancı, “İbrahim” tevhidi, “İshak” refahı, “Yakup” çilekeş ve gelişmiş insanlığı, “Yusuf” Arap-İslam medeniyetini, “Musa” şeriatı, “Harun” velayeti, “Uzeyir” dinî ilimleri, “Şuayb” ticareti, “Yunus” nefsin ilkel istekleri tarafından yutulan, fakat iman ve dua ile kurtulan insanı, “Eyyüp” yöneliş ve ibadeti, “Zülkarneyn” iktidar ve barışı, “Hızır” ekolojii, “Lokman” tıbbı, “Davut” din devletini, “Süleyman” saltanatı, “Lut” yıkılmış, azap görmüş medeniyeti, “İsmail” namazı, “Elyesa’ siyaseti, “İlyas” metafiziği, “Zülkifl” emniyeti, “Zekeriya” İslam tarihini, “Yahya” mehdiiyeti, “İsa” vahiy ve maneviyatı temsil ediyorlar.

Ahsen-i takvimde yaratılan insanın boynuna takılan bu gerdanlığın ilk misyonunun mucizesi dil ve medeniyet olduğu gibi; son misyon olan İslam'ın da mucizesi, edebiyat ve ilimdir. Bu gerdanlığın başka bir ismi de *divan-ı nübüvvet*’tir.”

Konumuz olan Yusuf suresinin baba rolündeki Yakub misyonu, çilekeş gelişmiş insanlığı temsil ediyor. Yakub çilekeş, aksak bir beşerdir. Fakat açlık, hastalık, soğuk, şiddet, kargaşa gibi Allah'ın koyduğu yüzlerce tabii ve sosyolojik yasayla güreşince ve onları yenince, İsrail ismini alıyor; dindar-medeni millet oluyor. Ve ondan 12 millet çoğalıyor.³ Evet, çilekeş, aksak insanlık, bilimler ve inançlar ile bütün tabiata egemen olmuştur. Bu 12 millet yanında, 12 Havari, 12 Mezhep, 12 tarikat, 12 İmam ve benzerleri yüzlerce bereketli dallar ile varlığın her tarafına uzanmıştır. Bereketli, canlı bir ağaç olmuştur.

Bu tarz evrensel yorumların en bilimsel bir delili de bu 28 peygamber ve misyonun maddi varlığına yönelik tarihî ve arkeolojik hiçbir verinin şimdiye kadar bulunmayışındır. Tarih ve

² Önce ateist olan, sonra imana gelen ve insan genomunu bulan Francis S. Collins Beyefendi de bu kanaattedir. Fakat o, bizim gibi bu kıssaların detaylarının yorumunu henüz bilmiyor değildir.

³ Tekvin, 32, 25-28. Bu evrensel manayı bilmeyen bazı zahir-perestler, Kur'anın tasdik ettiği Tevrate dil uzatmaya çalışıyorlar.

Arkeoloji bu iddiamızı gösterdiği gibi; Antropoloji ve Biyoloji de bizi destekliyor. Bunun aksini söyleyen bir kısım misyoner yaklaşımlar ise, hiçbir ilmî ve dinî metne dayanmıyor.⁴

İşte gaybî, evrensel ve her dönemdeki insanlığa ve sosyolojik yasalara uyarlanan Yusuf Kıssası! İşte surenin dizaynı!. İşte Yusuf ve ilgili diğer kahramanların temsil ettiği sosyolojik ve ontolojik kanunlar!. Yani Yaradılış Serüveni; yani bütün tarihin ve bütün insanî oluşumların her zaman ve her yerde yaşadığı kanunlar gerdanlığı.

Surenin tefsirine başlamadan önce; düzeni, bilinci, mana ve madde aşkını bir parça görmemiz için; 12’li dizelerden oluşmuş bir şifreye bakmamız gerekiyor. Şöyle ki:

- 1) Bu Surenin başkahramanları olan Yusuf ve kardeşleri 12 kişidirler.
- 2) Sure, Kur’anın 12. suresidir.
- 3) 12. cüzdedir.
- 4) Sure, Besmele ile beraber 112 ayettir.
- 5) Surenin başkahramanı Yusufun yüzde yüz yok olması muhtemel iken; daima sonsuz bir bilinç tarafından rahat ve mutlu olarak korunmasıdır. Bakın surenin 12. ayeti kelimelerin çağrışımı yöntemi ile adeta bu manayı hayalin ekranına getiriyor: *Onu (Yusufu) yarın bizimle beraber salıver; otlanıp oynasın; biz onu mutlaka koruruz.*

Ben burada rakamsal düzenekler üzerinde çokça durmak istemiyorum. Çünkü surenin bütün ayetleri ve bin küsur kelime ve cümleleri, bu süredeki evrensel mesajı o kadar güçlü bir bütünlük içinde anlatıyorlar ki, sayısal şifrelere gerek kalmıyor.

Bir Ara Not:

Yusuf Kıssasında hisse ve hitap, evvela Hıristiyan ve Yahudi gruplar dâhil, 12 Arap güç ve kabilesinedir. Sonra Araplar ve Türkler başta olmak üzere insanlığın 12 milletindedir. Arap kelimesi güzel demektir. Yusuf kelimesi de, Arap telaffuzu ile yani *Sad* ile varlığa ve bedene nitelik, vasıf ve güzellik katan ruh ve mana demektir. Büyük bir ihtimal ile Yusufun meşhur güzelliği, bedeni güzellikten ziyade, bu ruhanî nitelikten kaynaklanıyor. Ayrıca Yusuf tip olarak güzel demek olduğundan, Yusuf kelimesi deyim olarak güzel demektir, denilebilir.

Tevrat, Tekvin kitabında Yakubun 12 oğlunun niteliklerini tek tek veriyor. Türkleri temsil eden Bünyamin için de şöyle bir tanım geçiyor: *Bünyamin yırtıcı bir kurttur. Sabahleyin avı yutar; akşamleyin ganimeti paylaşır.* (Tekvin, 49/27) Evet Bünyamin ve Yusuf (Araplar ve Türkler) bir araya gelince, Yakubun (insanlığın) gözleri görmeye başlar. Diğer kardeşler de refaha kavuşur. Dünya; düzenli, güvenli bir şehir (Mısır) olur. (Yusuf suresi, 99).

Diğer kahramanların misyon ve manasını sure içinde göreceğiz.

⁴ Bu surenin tefsirinde ve Tevratla ilgili iki kitabımda göreceğimiz gibi, bu iddiamızın yüzden fazla delili var.

Besmele:

Be ile manasındadır; yani madde, mana ile vardır. Mana da madde ile görünür. *İsim*, O Sonsuz Mananın somut nokta görüntüleri ki; sonradan her biri bir bilim dalı oldu. Eskiler, mananın, soyutun bu somut aktivitelerine dilsel bir isim takıp, bugünkü bilimlerin değişik ihtiyaçlarda kullanıldığı gibi, o kutsal sözcükleri büyük işlerde kullanırlardı.

Allah, Sonsuz Soyut Varlık, demektir. Yani bir varlığın eğer sonsuz ve soyut aşkınlığı yoksa ona tapılmaz. Tapılsa putperestlik olur.

Rahman. Yani mananın ne kadar sonsuz ve soyut aşkınlığı varsa, o kadar da somut görüntüleri vardır. O sonsuz soyut mana, dualite ve diyalektik yöntemlerle somutlaşmış; dünya dediğimiz bu âlem zuhura gelmiştir. Bu somut noktaların hiçbirine tanrı denilmez. Fakat bütün her şeyi ile beraber, somut varlık âleme tanrı manasında *Rahman* denilir. Rahman, daha çok o sonsuz soyut varlığın yasal ve düzenli yansımalarını ifade eder.

Rahim ise, daha çok olağanüstü ilgileri, özel müdahaleleri ve mucizevî işleri ifade eder. Adeta, Allah ve Rahman hakikatleri arasında bir geçittir.

Burada Besmeleyi bir miktar tefsir etmek gerekti. Çünkü surenin içinde bu beş gerçeğe benzer mana kategorileri birkaç sefer önümüze çıkacaktır.

[İşte Yusuf Suresi ve Dizilimi]⁵

1- “*Elif Lâm Râ... İşte bunlar, apaçık bir kitabın ayetleridirler.*”

Elif, Lam, Ra gibi, 29 surenin başında bulunan bu kesik harfler (huruf-u mukattaa) hakkında çok sırlı ve şifreli bilgiler verilmiştir. Bu kardeşiniz de Kur’an’ın Evrenselliği adlı tefsirinde ve başka surelerin tefsirinde 5–10 sayfalık, mucizevî nükteleri yazmışım. Burada sadece surenin manası ile paralel tek bir nükteyi hatırlatacağız; şöyle ki:

Elif soyut varlık âlemlerinin remzidir. *Lâm* gaye, mana ve anlamın ifadesidir. *Râ* da, bu soyut varlık âleminin belli amaçlar için somutlaşarak görünmesinin, rüyete gelmesinin işaretidir. Demek varlığı anlamak ve güzel bir şekilde onu yaşamak, soyut ile somutun dengesini iyi kurmak, o iki âleme amaçlılığı ve anlamı güzel bir ruh yapmakla olur.

Tilke, İşte onlar, mealinde işaret kelimesidir. Birinci kelimedede ifade edilen ve bu surede serüven olarak görünen gerçeklere yönelik belirgin bir işarettir. O ayetlerin, o olayların kanunluğunu, evrenselliğini, soyutluğunu ve gerçekliğini gösterir.

Âyât gerçekler, manalı ve doğru belgeler manasındadır.

Kitap yazı, yasa, soyut gerçeklerin somut görünen şekli manasına gelir. Düzen, hukuk ve program manalarını da içerir.

⁵ Kur’anın asıl mucizeliği nazm-ı maanisinde yani dizilimindedir. Çünkü Kur’anın bu yönü, ancak sonsuz İlahî bir bilinç ve tercih ile olabilir. Evet, Kur’an bu bilinçle göre tertip edilmiştir. Müsteşrikler bu sonsuz boyutu göremedikleri için yüzlerce yanlış yapıyorlar. Sizler, nazm-ı maani ilminin çerçevesini görmek için *İşaratül-I’caz* Tefsirine bakınız!

Mübin, apaçık (kitap), açıklayıcı kitap, güçlü belge manalarına gelir.

2- “Biz (İlahî kâinat sistemi ve varlık ağacı) o kitabı Arapça, açık bir Kur’an ve bellek olarak sana (ey Muhammed) indirdik (ikram ettik.) Ki insanlık âleminde gelişmeye yönelik bir imtihan olsun. Ve siz insanlar, aklınızı kullanıp bu imtihandaki riski yenip, gelişesiniz, diye.”

[Zekâ, zihin keskinliği demektir. Akıl ise, değişik bilgi donelerini toplayıp, koordine ederek, işi sağlıklı bir karara bağlamak demektir. Ki hayatta en kritik iş, imtihandaki bu derin riski başarı ile yenmektir. Evet, akıl riski yenmektir. Ve gerçek akıl, ebedî bir hayatı kazanmaktadır.]

3- “Biz bu Kur’an ve gaybî belleği sana vahyetmekle, bu gaybî ayet ve arketipleri senin modelin üzerinde uyguluyoruz... Evet, sadece Biziz bu kıssaları senin hayatın üzerinde uygulayan.. Nitekim sen, daha önce böyle hakikatlerden tamamıyla habersizdin.”

4- “Bir vakit; Yusuf, babasına dedi ki: Ey babacığım, ben gerçekten 11 gezegen ile güneş ve ayın bana secde ettiklerini gördüm. Evet, onları benim için secde halinde gördüm.”

Bu 4. Ayetin Kelimelerinin İşaretleri

“İz” bir vakit, zaman üstü, sonsuzluk ve gerçekleşmişlik manalarına işarettir.

“Kale” söz, mana, amaç hakikatlerinden haber verir.

“Yusuf” güzellik, ruh, gerçeklik, nitelik ifadesidir.

“Li-ebihî” (babasına) Baba, insanlık ve amaç niteliklerini hatırlatır.

“Ey babacığım” nezaket, şefkat, saygı manalarının kalıbı.

“Muhakkak ben” gerçeklik ve somutlaşma ifadesi.

“Gördüm” realite, bilimsel belge. Vahyin de rüya gibi; fakat kâinat çapında bir duru görü olduğuna bakar.

“11 gezegen.” Ruh ve nitelik manasına gelen Yusuf ile beraber 12 sayısı, düzenin ve sistemin işareti.

“Kevkeb” (gezegen.) Yani ancak dolanarak, süreç ve terbiye geçirerek var olan büyük benlik. Evet, milletler, Yusuf gibi uzun bir serüven içinde dolana dolana, çile çeke çeke ancak millet oluyorlar.

“Güneş” Yusufun maddi imkânları ki, ana figürü ile ifade edilir... Ekonomi ve çevre imkânları demektir; güneş, dişil bir kelimedir. Ay ise, insanlık, humanite ve manevî eril güç demektir. Baba ile ifade edilir. Eril bir sözcüktür. Bazıları bunu bilmedikleri için Güneşi baba ve Ayı ana sanmışlar. Fakat bu mana gramer açısından yanlış olduğu gibi, Sami-Arap inanç biçimine de aykırıdır.

“Gördüm” birinci gördüm kelimesinin tekididir. Evet, evrensel gerçekler her zaman ve her yerde tekraren görünüyorlar.

“Li” (benim için.) Yani bütün bu manalar ve kavramlar insan içindir: Ruh ve dinî değerler içindirler.

“Sacidin” (sürekli secde halinde.) Evet, değerler ve gerçekler sürekli ve zaman üstüdürler. Aslında bu manevî değerler hep vardır ve hep var olacaklar. Fakat bu 4. ayette anlatıldığı gibi, somut olarak da gerçekleştiriliyorlar. Maddeten de var oluyolar.

[Demek insan milletleri, hatta insanın bütün maddi-manevî imkânları, dinin ruhu ve medeniyetin kalıbı olan Orta Doğu anlayışına hizmet etmeleri, ona teslim olmaları gerekir. Ki kıssada görüldüğü gibi, sonunda öyle oluyor. Fakat manaların elde edilmesi, gelişmelerin sağlanması, kâr ve zarar fabrikasının çalıştırılması için, diyalektik süreç işletiliyor. Binlerce farklı renk ve dekorda o güzel mana gülleri gösteriliyor.]

5- “Baba dedi ki: Ey oğulcuğum! Bu rüyayı kardeşlerine uygulatma! Onlar sana tuzak kururlar. (Çünkü onların senden düşük kalmaları göreceli bir eksikliklerdir.) Eksikliği temsil eden şeytan, varlığı ve mükemmelliği temsil eden insan için açık bir düşmandır.”

Bu ayetin kelimeleri

“Baba (insanlık) dedi.” Yani, genç insan ister ki, güzellikler hemen gerçekleşsin; filme son nokta konulsun. Fakat büyük çileler ve badirelerden geçen tecrübeli insan; gerçeğin böyle olmadığını bilir.

Nitekim Yusuf temsilinde olan Hz. Muhammed de vahyin ve İslam rüyasının başlangıcında bu durumu yaşadı. İslam’ın siyasi projesini anlatmadı. Yoksa o projeyi hemen başta, Araplara uygulamaya kalksardı, büyük başarısızlıklarla karşılaşabilirdi.

“Sana tuzak kururlar” cümlesi (seni tuzak kurmaya alıştırdılar!) manasına da gelir.⁶ Evet, İslam, iktidarı elde edince, yani Yusuf Mısırâ hâkim olunca, Müslümanlar bazı meşru tuzaklar kurdular.

Bu tuzak kelimesi, Yusufun kardeşleri, Azizin hanımı; diğer şehir kadınları ve Yusuf için kullanılmıştır. Tuzak kurmak, realite olarak *Dualiteli varlığın bir tarafının, eksikliğini kapatmak için diğer tarafı avlaması*, manasına gelir. Ve bütün canlı benler, açlığını ve eksiklerini bu tuzak sistemiyle kapatırlar.

Bu kelime, Allah’ın kullarına, babanın evladına yaptığı girişim için de kullanılır. Haliyle Allah hiçbir şeye muhtaç olmadığından, O’nun ve gerçek bir babanın evladına kurduğu tuzak, kendilerinde olmayan açıklarını kapatmak için değil de, şefkat besledikleri karşı tarafın açlığını kapatmak içindir. Hz. Yusufun kardeşlerine kurduğu tuzak da böyle bir şefkatin sonucudur, onları kurtarmak istemesidir. Hz. Mevlana bu manayı şöyle ifade ediyor: *Bir padişah, sevimli bir kuşu Tayr-ı Hümayun yapmak için avlasa ve bunun için tuzak kursa, buna gerçek manası ile hile denilmez. Zaten hile güç kullanmak demektir. Eğer insan kullandığı o gücü şefkat ettiği ya da sevdiği tarafa verirse, ona hile denilmez. Ancak buna gizli bir lütuf denilir.*

6- “Ve eğer rüyayı hemen anlatmazsan, bu rüyanın gösterdiği gibi; seni zıtlarla terbiye eden Rabbin, seni seçecek: (Yani) sana olayların ve rüyaların (metafizik kavramların) gerçek

⁶ Bu surenin 86. ayeti, bu 5. ayet ile lâfzen aynı ifadeyi kullanır. *Yusufa hile kurmayı öğrettik* manasındadır.

manasını öğretecektir. (Bu manevî boyut yanında) sana (dine) ve Yakubun seçkin ehline (insanlığa) nimetini tamamlayacaktır. (Yani) size maddi boyutta da seçkinlik verecektir. Daha önce senin ataların olan İbrahime (Arap-Orta Doğuya) ve İshaka (Yahudi-Orta Doğuya) bu maddi iktidarı nimet olarak verdiği gibi... Hiç şüphesiz, senin Rabbin Alîm ve Hakîmdir. (Yani ilim ve metafizik bilgileri size ihsan ettiği gibi, hikmeti ile de hüküm ve devletleşmeyi size nasip edecektir.)”

6. Ayetin kelimeleri

We.. Yani maddi somut âlem, yani hikmet ve hüküm, gaybî soyut mukadderata ve zaman üstü soyut ilme göre gerçekleşiyor.

Kezalike.. İşte böylece manasındadır; rüyanın, vahyin ve o metafizik mukadderatın belirginliğine işaretir.

Seni seçecek; gelişme ve seleksiyon manalarını hatırlatıyor. Kalite manasına dayanıyor. Kalitenin ölçüsü de, fizik ve metafiziği, madde ve manayı, ilim ve hikmeti, din ve insanlığı beraber götürülebilmektir. Yani Yusuf bu birliği sağlayabilirse, seçilmiş olacaktır.

İçtiba ve talim kalıpları, seçilmenin ve öğrenmenin tedrici olduğunu, birden olamayacağını gösteriyor. Bunun da bir ölçüsü şudur: *Ke (sen)* kelimesinin tekrarında gösterildiği gibi; insanın Allah’a, sonsuza, vahye, yedi kere yani birçok sefer muhatap olmasıdır.

Tevilül-ehadisten bir kısmını öğretecek. Yani rüyalar, vahiy ve metafizik literatür, olaylar ve hadiseler adeta sonsuzdur; hepsinin yorumunu bilmek mümkün değildir. Fakat kişiyi ve kişinin âlemini ilgilendiren kısmı bilmek mümkündür. Bu bir kısım ifadesi, madde mana dengesi ve bunun bir sonucu olan siyasi iktidar için söz konusu değildir. Yani insan, yönettiği devletinde tamamıyla iktidar sahibi olabilir ve olmalıdır. Onun için devlet demek olan nimeti tamamlama tabirinde *bir kısım* kelimesi kullanılmamıştır.

Sana ve Yakubun âline... Yusuf da Yakubun âli olduğu halde onu ayrıca zikretmesi ve Yakub bütün surede görüldüğü gibi insanlığı temsil etmesi ve Yusufdan maksat din ve vahyin egemenliği olması gösteriyor ki; din devleti olabileceği gibi, insanî değerlere dayalı devlet de olabilir. Nitekim Yusuf en sonunda *tahtını* (devleti) ebeveynine (insanî ve ekonomik değerlere) bırakıyor.

İbrahim burada denge, tevhid ve Arap-Müslüman iktidarını temsil eder. Kelimenin kökü herkesin babası manasına gelir.

İshak mutluluk, refah veya Yahudi-Arap gücünü hatırlatır. Kelimenin kökü, zenginlik veya mutluluk ve gülmek manasından gelir.

Inne realite demektir. Bu *inne* ve *Rabb* kelimelerindeki çift şeddeler, ilim ve hikmetin diyalektliğini; gelişmenin nasıl diyalektik süreçler ile gerçekleştiğini gösterir. Evet, bu rububiyet fırınına girmeyen pişmez. Yani çığ kalanlar, kalbur altı olurlar.

Evet, bütün insanlık tarihinde, din ve devleti iki sağlam ayak olarak dengede götüren iki büyük medeniyet var olmuştur. Biri Arap Medeniyeti ki, Abbasi-Osmanlı ve diğer İslam imparatorluklarını içeriyor. Bu, İbrahim (başka bir tabir ile İslam) Medeniyetidir. Diğeri de daha zengin İbranî Geleneğin dindar devletleridir ki; İsevilerin dindar devletlerini de içerir.

Çünkü neticede İsa da bir Benî İsrail peygamberidir. Ve Ahd-ı Atik'in devamıdır.

Bu iki temel dindar medeniyet dışında, özellikle bu çağımızda inşaallah iki aktif güç olacaktır. Biri saf din ki, bu surede *Yusuf* ile ifade edilmiştir. Diğeri de insanî değerlere dayalı hümanist bir medeniyet ki *Yakub* veya Yakubun seçkin ehli (âli) ile ifade ediliyor. Evet, Yakub (İsrail) seçkin dindar-medenî millet manasına geldiği gibi; *Âl* kelimesi de seçkin yakın akrabalar manasına geliyor. Evet, Yusufun (yani dindar insanların) devleti ve iktidarı olabileceği gibi; seçkin bilim ehli, fakat dindar olmayan insanların da iktidarı olabilir. Nitekim Meryem suresinde kıssadan hisse olarak: Hz. Muhammed'in şahs-ı manevisi olan İslam Âlemi (Zekeriya) şöyle diyor: *Ya Rabbim, saçlarım tutuşmuş (bende müsbet bilgi kalmadı); kemiklerim de (öz varlığım olan maneviyatım da) çok çok zayıflamıştır. Sen bana öyle bir varis ver ki; bana (dine, maneviyata) ve âl-i Yakuba (insanlığın müsbet ilmine) varis olsun!* Çok ilginç bir tesbit var: Bu iki kanat ile ortaya çıkamayan ve Mehdilik ismi ile İslama varis olduklarını iddia edenler, faydadan fazla zarar veriyorlar.

7- *“Evet gerçekten, Yusuf ve kardeşleri hakikatinde ve kıssalarında, araştırıp gerçeği sorgulayanlar için, önemli belge ve ayetler vardır.”*⁷

[İbranî Geleneğinde Yusuf da dâhil bu 12 kardeşin hiçbiri peygamber değildir. Fakat İslam Geleneğinde; Bakara, 136 ve Nisa 163'de ifade edildiği gibi, Sıbt-Esbat (torunlar) denilen bu 12 şahsiyet vahiy alan peygamberlerdir. Bu farkın da iki sebebi var:

a) İbranî gelenek peygamberleri birer tarihî şahsiyet olarak görüyor. İslam geleneği ise, onları birer arketip birer manevî misyon olarak görüyor.

Evet, surede görüleceği gibi; Yusuf (Arap-İbranî dinî gelenek) kadar, diğer milletler ve gelenekler de, eksik dahi olsa birer insanî ve sosyal misyon yüklenmişlerdir.

b) İslam Tarihinde, bu torunlar (esbat) hakikatinin izdüşümü Hz. Peygamberin torunları olan Ehl-i Beytin 12 İmamı, adeta birer peygamber gibi misyon ve görev almışlardır.]

Evet, gerek tarihî misyonlar, gerek İslamî mezhep ve misyonlar; ve gerek bunların kavga ve tartışmaları, insanlık ve tarihin gelişimi için adeta birer muharrik güç olmuşlardır. Bu boyut yanında, milliyetçilik ve ekonomik faktörler de, din kadar belki daha fazla tarihe şekil vermişlerdir. Şöyle ki:]

8- *“Bir vakit (yani ta işin başından beri) Yusuf'un kardeşleri dediler ki: “Yusuf ve onun küçük kardeşi, babamız yanında bizden daha fazla seviliyorlar. Hâlbuki hepimiz aynı kardeşleriz⁸; Babamız (birliği bozduğu veya güç ve asaletimizi görmediği için) büyük bir sapıklık içindedir.”*

[Yani, dünyanın değişik milletleri, gücü ve asaleti temel dayanak kabul ediyorlar. Sadece din ve tasavvuf, maneviyatı ve ahlaki esas alıyor. Güce ve asalete önem vermiyor. İnsanlığın genel şahs-ı manevisi (Yakub) da, güç ve asaletten ziyade din gibi manevî değerlere önem veriyor. Ve onları daha çok seviyor. Bu haklı tutumla beraber, genel insanlık (Yakub,) kıskanç

⁷ Evet, ancak burada verdiğimiz bu evrensel manası ile Yusuf kıssasından yola çıkarak varoluş ve hayat absürt değildir, dünyanın düzeni ilahidir ve hakikattir, diyebiliriz.

⁸ Bu cümle, *Biz, Yusuf ve kardeşinden daha güçlüyüz* veya *Biz daha asiliz*, manalarına da geliyor.

ve katı düşünen dinsiz ve materyalist müesseselerden, büyük fakat haksız bir yafta da yiyor. Diyorlar ki: *İnsanlığın en büyük ayıbı ve eksiği metafiziğe, dine inanmasıdır. Din bir hurafedir. Dindar insan gerici ve sapıktır.* Bunların dayandığı *usbe* kelimesi örgüt, asabiyet (kan bağı) ve güçlülük manalarına gelir. Demek maddecilere göre böyle bariz veriler varken, insanın soyut dinî değerleri seçmesi, onları sevmesi açık bir sapıklıktır.

Evet, bütün çağlarda saf insanlık, bu şekilde güce tapan çevreler tarafından haksız olarak eleştirilmiştir. Özellikle bu iftira, çağımızdaki duruma yüzde yüz uyuyor. Sure içinde bu iddiaların, bu kıskançlıkların ve Yakubun (insanlığın) trajedik vaziyetini daima göreceğiz.]

9- *“Diğer 10 kardeş asalet ve güçlülük iddialarına dayanarak şöyle dediler: Yusufu öldürün; veya onu ıssız bir araziye atın; o zaman babanız (insanlık) sadece sizi sevecektir. Ondan (Yusuf ve dinin gitmesinden) sonra siz çok yararlı bir millet olursunuz! Şimdiye kadar Yusuf (din) ayağımıza dolanan bir bağ olmuştur.”*

Öldürmenin manası bellidir. *İssız bir araziye atmak*, deyimini ise onu materyalize edin veya işlevsiz bırakın, demektir. Evet, tarihte Firavun, Hitit, Asur gibi on Orta Doğu medeniyeti, dini ve Musayı öldürmek istediler. Mekke’de de 10 Arap kabilesi Hz. Muhammed’e böyle yapmayı planladılar. Bu asırda da dünyanın 10 büyük medeniyet ve milleti, dine özellikle İslam’a böyle bir plan uyguladılar. Artık din, milliyet ve maddi medeniyet önünde engel olmayacak, dediler. Fakat bütün planlardan üstün bir plan her zaman vardır. Şöyle ki:

10- *“Onlardan söz sahibi biri dedi: ‘Yusufu öldürmeyin (onu hepten kaybettirmeyin.) Onu bir kuyunun karanlıkları içine atın; bir kervan gelir, onu bulur (uzaklara götürür.) Eğer bir şey yaparsanız, böyle yapın!’ dedi.”*

[Evet, bugün bütün tartışmalar ve bütün sözler, artık Yusufun (dinin) etrafında, onu nasıl yok edelim veya nasıl pasifce edelim çerçevesinde dönüyor.]

Ayetin kelimeleri

“Kale kailün minhüm” Onlardan söz sahibi biri, görüş beyan etti, demektir. Rivayette var ki, bu söz sahibi, Yahuda ismindeki kardeşleri idi. Evet Yahudi Milleti dini öldürmediler. Çünkü çoğunlukla kendileri dindardır. Fakat dini materyalize ettiler ve onu diğer milletlerden kaybettiler.

“Yusufu öldürmeyin.” Bunu diyen zat, görüş sahibi olduğu için dinin öldürülemeyeceğini biliyor, çareyi onu uzaklaştırmakta arıyor.

“Kuyunun derinliklerine atmak”. Ayette kuyu manasına gelen kelime, *cübbtür*. Bu da bütün ilişkilerin kesilmesi demektir. Çünkü kuyu içi, dışardan ve yer hizasından kesilmiş ayrı ve dar bir mekân demektir. Burada *“Bir şeyi öldüremiyorsan, onu kaybedip etkisiz bırak!”* prensibi anlatılıyor. Ki bu asırda dine uygulanan da bu prensiptir.

“Onu bulsun..” Bu kelimenin aslı, bir şeyi yerde bulmak demektir. Yani Yusuf ve din artık yerde bulunan değersiz bir eşya haline gelsin.

“Kervan, (gezgin bir araç)” tabirleri de dinin ve Yusufun artık ticari bir meta olacağını hatırlatıyor. Fakat kader, bu kervan sayesinde Yusufu kurtarıyor. Evet, tarihte dinin ve kültürün taşınmasına en çok katkısı olan, yine ticaret kervanları olmuştur.

11- *“Kardeşler, “Ey hepimizin babası! Neden, Yusuf konusunda bize güvenmiyorsun?! Hâlbuki biz onu eğiteceğiz, ona samimiyetle sahip çıkacağız! dediler.”*

[Evet, milliyetçi kavimler, dine sahip çıkmak isterler. Fakat dini, milliyetçilik gibi katı bir madde ve ticari bir meta yaparak onu öldürmüş oluyolar.]

12- *“Onu yarın bizimle beraber gönder; otlasın, oynasın, biz mutlaka onu koruruz.”*

[Evet, bütün milliyetçi kavimler daima, yarın yani gelecekte biz çok iyi dindar olacağız, derler. Çünkü hâlihazırdaki durumları, dindar olmadıklarını gösterir. Ayrıca onların dinden anladığı, keyif etmek ve folklor tarzında oynamaktır. Bu eğlence haline getirilen dinin gölgesini de bütün güçleri ile korurlar. Bütün dünya birleşse bir milletin adet ve gelenek haline gelmiş dinlerini ve folklorlarını değiştiremez. Demek onlar, *Biz onu mutlaka koruruz*, sözlerinde kendilerince samimidirler.]⁹

13- *“Yakub (insanlık): Onu (Yusuflu) götürmeniz, beni üzer. Ayrıca siz gaflette iken, (onunla ilgilenmezken) şüphe kurdunun gelip onu yemesinden korkuyorum, dedi.”*

[Yani dinden, Yusuf'tan uzaklaşmak insanı üzer. Onu tamamıyla kaybetmek ise, insanı helak eder. Ve çok acıdır ki, hem İbranî gelenek, hem İslamî gelenek 13. asırlarında böyle bir duruma düştüler. Yusuf'larını kaybettiler.]

14- *Kardeşleri: “Biz güçlü asil milletler (usbetün) olduğumuz halde, kurt gelip onu yer bitirirse, asıl zararlı çıkan, biz oluruz, dediler.”*

[Yani din, inanç ve folklor bittikten sonra hiçbir millet, milliyetini muhafaza edemez. Yüzde yüz zarar eder, sosyolojik yönüyle yokluğa yaklaşır. Kurt kelimesi, şüphe ve hile kavramlarını çağırır. Evet, şüphe kalbe girerse Yusuf (iman ve din) ölür; hile yapan da bir milletin milliyetine karışırsa o da ölür.]

15- *“Kardeşler Yusufu götürünce ve onu kuyunun karanlıklarına koymaya karar verince; biz onu ölümden kurtardık.¹⁰ Ona vahiy ile bildirdik ki; onlar farkına varmadan, sen kardeşlerinin bu yanlışını onlara bildireceksin!”*

16- *“Onlar Yusufu kaybedince ortalığı karanlık sardı; onlar da ağlar bir durumda babalarına geldiler.”*

[Evet, inanç ve din gidince insan karanlıklar içinde sıkıntıdan ağlamaya başlar; tek çıkar yol, insanlığa (Yakuba) ve onun değerlerine sığınmak kalır.]

17- *“Dediler: Ey babamız, biz gittik, yarıştıyorduk. Yusufu da eşyamız yanında bıraktık. Kurt gelip onu yemiştir. Biz doğru da söylesek sen bize inanacak yapıda değilsin!”*

[Evet, dünya milletleri ekonomik yarışa çıkmış, din ve inancı sadece güvenlik ihtiyacında kullanıyor. Fakat şüphe ve materyalizm kurdu, gelip onu yemiştir. Bununla beraber insanlık

⁹ Ayrıca ezber ve vaiz tarzında din korunamaz diye kelime çağırışımı ile yüzeysel dindarlara bir gönderme var; bu 11. ve 12. ayette..

¹⁰ Lemma edatının cevabı saklıdır; o da bu cümledir. Çünkü cevap, açıktan anlaşılınca dikkatleri diğer cümlelere çekmek için hazfedilebilir.

(Yakub) maddi, çıkarıcı, milliyetçi fikirlere tamamıyla inanmıyor. Çünkü insanın manevî soyut sonsuz değerleri var. Ayrıca insanlık bütün bunların doğru olduğunu kabul etse de, Yusufun şüphe kurdu tarafından tamamıyla yenilebileceğine inanmıyor. Yusuf ve din gibi bir değer bu kadar zayıf olacağını kabul etmiyor; olsa olsa, diğer milletler menfaatleri için onu kaybetmiş olabileceğini düşünüyor:]

18- *“Ve o kardeşler, Yusufun (iktidar sembolü olan) gömleğinin üstüne yalancı bir kan getirdiler. (Yusuf yanlış yaptığı için, onun başına bu bela geldi, dediler.) Yakub: “Hayır! Nefsiniz size böyle kurgulamıştır. Ben sonuna kadar sabredeceğim. Sonsuz olan Allah ve O’nun sisteminden, sizin bu dediklerinize karşı yardım dileyeyeceğim! dedi.”*

[Burada Allah’ın sonsuz sistemi üç haklı gerekçeyi gösteriyor:

- a) Yusuf ve din tamamıyla ölmüş dahi olsa, sistem sonsuz olduğundan onları yine geri getirir.
- b) Allah’ın sistemi sonsuz olduğundan, maneviyatsız ve dinsiz olarak devam etmez. O sistem var oldukça, Yusuf da var olacaktır.
- c) Ben sonsuzluğu bildiğimden sizin bu planınızın yanlış ve yalan olduğunu tahmin ediyorum. Daha sonra, surenin içinde de göreceğimiz gibi, onun bu tahmini kesin bilgi şekline geliyor ve doğru çıkıyor.]

19- *“Ve bir seyyah kervan geldi. Öncü araştırmacılarını gönderdiler. O da kovasını daldırdı. “Müjde! İşte bir genç hizmetçi!” dedi. Ve onu satmak üzere ticari bir emtia olarak sakladılar. Allah ise, onların yaptıklarını biliyordu.”* Yani bu işin nereye varacağını biliyordu.

[Burada kaybolan Yusuf, mucizevî olarak yine sahneye çıkıyor. Artık kardeşlerin kıskanması bitmiş; Yusuf kaybolmaktan kurtulmuştur. Fakat başka şeylere yem olma tehlikesi vardır.]

20- *“O kervan, Yusufu önemsiz, sayılı birkaç dirheme sattılar. Ona karşı isteksiz idiler, ona önem vermediler.”* [Bir çöl buluntusu deyip onu Mısır (şehre) sattılar.]

21- *“Mısırdan Yusufu satın alan adam, hanımına dedi ki: Ona çok güzel bir yer yap! Umarız; ya bize çok faydalı olur; veya onu evlat ediniriz.”*

“Böylece Yusuf için yeryüzünde sağlam bir yer hazırladık. Buna ilaveten bu maddi yerleşim yanında, Yusuf’a olayların ve rüyaların gerçek manasını ve tevilini öğretmek istedik. Allah istediğini daima yapabildir. Onun en önemli isteği de madde ile manayı birleştirip, İslamı (baharı) getirmektir. Fakat insanların çoğu Allah’ın bu sonsuz gücünü ve birlik sağlama baharını bilmezler.” (Daima sınırlı şeylerde veya uç noktalarda boğulup kalırlar.)

[Bu 20. ayetten çıkan nükteler:

- a) Milletler yeni bir şeyle, özellikle bir din ve yaşam biçimi ile karşılaşınca başta çokça ona önem verirler.
- b) Sonra o inancı ve bilgiyi ticari bir mal gibi görürler.
- c) Sonra değerinin çok altında onu satarlar. Ve *“ondan kurtulduk”* diye onu önemsiz görürler.
- d) Şehir kültürü ise, biraz daha fazla olarak varlıkların değerini takdir eder.

e) Şehir insanı da, değer vermesine rağmen yine o değerleri paraya çevrilen bir mal olarak görür.

f) Şehir insanı, genellikle ya kısır olur veya kısır gibi yaşar. Edindikleri değerleri de ya evlat veya başka bir hobi olarak kullanırlar.

g) Allah'ın muradı ise, çöl ve şehri, zenginlik ve ilmi, madde ve manayı bir araya getirip, insanları bu bahar ortamı içinde sonsuzluğa doğru geliştirmektir.]

22- *“Ve Yusuf ergen, en şiddetli (güçlü) yapısına ulaşınca, biz ona hüküm ve ilim verdik. İşte biz güzellik yapanları böylece mükâfatlandırırız.”*

[Bu ayette üç önemli nükte var:

a) *Eşüdd* mastar bir kelimedir. Fakat çoğul kipi üzere gelmiştir... Çünkü insan ergenliğe kavuşunca sadece akli ve benliği değil; belki maddi, manevî bütün organ ve duyguları, şiddetli, güçlü yapılarına kavuşurlar.

b) Burada yine birliğin baharını, güç ve ilim evliliğini görüyoruz.

c) İşte gerçek güzellik bu birlik ve bu bahardadır. Zaten surenin temel bir konusu, Yusufun bu iki zıt gücü birleştirip, çağına ve bulunduğu ortama İslam baharını getirmesidir. Evet, İslam bütün zıtları barıştırmaktır, sosyal hayata bir bahar ortamını getirmektir.]

Yani insan, varlık sarayının son zirvesinde zıtları birleştirmeli. Bir yandan devlet başkanlığını yapacak seviyede maddi güç elde ederken; diğer yandan soyut-gaybî, ince manalar olan olayların ve rüyaların tabirini ve yorumunu bilmelidir. Onun gerçek yükselişi bu zirve seviyede olmalı. Fakat daha evrimin alt basamağında iken, artı-eksi veya dışı-eril çekim gücü, onu henüz filiz iken yutabilirler. İşte Yusuf da böyle bir sınav ve reaksiyonla yüz yüze kalıyor. Şöyle ki:

23- *“Ve Yusufun, evinde kaldığı kadın, onu yemek istedi... Ortamın, Yusufun ve kendisinin (dışa ve gerçeğe açılan bütün) kapılarını kapadı. Haydi, gel beni ye! dedi. [Yani başta kendi çekim gücünü ortaya koydu, sonra Yusufun çekim gücünü tahrik etmeye çalıştı.] Yusuf: “Sonsuz olan Allah’a sığınırım; O bana sonsuz güzel bir mevki vermiş. Ben nasıl böyle yanlış ve dar bir delikte yok olabilirim!. Çünkü böyle bir durum dengesizlik olduğu gibi, sonsuz hakikate ve hakka karşı zulümdür. Ki, zalimler asla kurtulamazlar, dedi.”*

Yani zıtlar birbirini tamamlamak ve bu sayede ebediyeti hak etmek için vardılar. Hâlbuki sonsuz derecede değerli ve güzel olan Yusuf ve dinî değerler, eğer dar ve fani küçücük maddi noktalarla kendilerini tamamlama zannıyla materyalize ederlerse, bu onların mahiyetlerinin zıddına dönüşmesi demektir. Var kalmak şöyle dursun, tamamıyla yok olurlar.

24- *“O kadın çok şiddetli bir şekilde onunla ilgilendi. Yusuf da onunla ilgilendi. Eğer Rabbinin apaçık somut delilini (burhanını) görmeseydi; o maddi kadına kapılacaktı. Biz Yusufu bir yandan böyle eril çekim gücü verdik; öbür yandan da, ona açık bir burhan göstererek onu yem olmaktan kurtardık. Ki, ona pasiflik ve iktidarsızlık bulaşmadığı gibi, aşırı gitmek demek olan fuhuş da bulaşmasın. Çünkü o özel bir şekilde seçilmiş kullarımızdandır.”*

[Burada beş önemli not var:

a) Negatifin (eksinin) pozitifini kendine çekme gücü, pozitifin negatifi çekme gücünden daha fazladır.

b) Artıda ve erkekte hiç güç yoksa bu da imtihana sebep olmadığı gibi, güzel bir durum da değildir; kötürümlüktür, sakatlıktır. Yani zararlı olan, bir şeyler hissetmek değildir. Zararlı olan ölçüyü ve sınırı aşmış zulüm yapmaktır.

c) Rivayette var ki: Yusuf onunla ilgilenince karşıda babası Yakubun suretini gördü ve kendine geldi. Evet, insan dünya güzeli de olsa, karşı taraf da kâinat güzeli de olsa, insanî değerlerin soyutluğu, sonsuzluğu (Yakub,) kendisine görününce insan, basit maddi lezzetler çukuruna düşmekten kendini alıkoyar.

d) Ayette geçen “Sû” kötülük demektir. Ki literatürümüzde sönüklük, soğukluk ve leke diye çevrilir. Bu kötürüm durum bir açıdan, yeteneği olup da günaha giren sonra tevbe edenden daha fazla kötü olduğundan ayet önce bunu zikretmiştir.

e) İhlâslı durum ise, insanın duygularının sağlam olması ile beraber, seçkinlik sarayında tertemiz yaşamasıdır.]

25- “*Ve bunun ardından kapıya doğru koşular. Kadın Yusufun gömleğini arkadan yırttı. Ve kapı önünde kadının efendisiyle karşılaştılar. Kadın hemen: “Ailene (ehline) kötülük yapmak isteyen birinin cezası, ya hapsedilmek veya acıklı bir azap olmalı!” diye söylemeye başladı.*”

[Bu ayette de beş nükte var:

a) Yusuf kurtulmak için kapıya kaçıyor. Kadın ise onu yakalamak için kapıya kaçıyor. Demek ki aynı işin niyete göre durumu değişebilir.

b) Kadın, Yusufun haysiyet ve şerefine sembolü olan gömleğini yırtıyor. Evet, basit zevkler ve işler yüzünden nice şerefli adamlar rezil olup, parçalanıyorlar. Ve nice krallar izzetlerini ve devletlerini bu yolda kaybetmişlerdir.

Sure içinde de görüleceği gibi, gömlek burada Yusufun yani manevî değerlerin iktidar sembolüdür. Surede altı sefer geçiyor. Toplam sayısal değeri 1140 eder.

c) Kapı manasına gelen *Bab* yargı mercii, meclis binası manasına da gelir. Bu takdirde ayetin manası şöyle olur: *Yusuf onu reddedince, o Yusufu üst makamlara şikâyet etti. Ve o makamlarda efendisiyle buluştular. Ve kendini haklı çıkartmak için, delil olarak da Yusufun arkadan yırtık gömleğini gösterdi.*

d) Kadın efendisiyle konuşurken aslında bilinçaltını ifade ediyor. Çünkü sorduğu sorunun zahiri meali, *Ailene saldırmakla leke sürmek isteyen birinin suçu ne olabilir?* şeklinde iken, tevriye tarzında doğruyu yani Yusufun istediği durumu anlatıyor: *Bana gelmemekle duygularımı kötürümleştiren, beni pasif ve kötü eden bu adamın suçu, ya hapsedilmek veya acı bir azap olmalı!* diye bilinçaltını okutuyor.

Evet, insan duygularını tatmin etmezse; yani denk bir eş bulamazsa, ya gelişmesi engellenir: (Hapis.) Veya sürekli acı çeker: (Hastane).

e) Bu ayetlerde Yusufun ismi geçmekle beraber karşı tarafın isminin anılmaması, ruh ve maneviyatın sadece bir tek karşı cins ile değil de; kadın, madde, iktidar, saray ve başka maddi imkânlarla imtihan edilebileceğine işarettir.

26- “*Yusuf: O beni çekmek istedi; (yani eksi artıyı çekiyor.) dedi: Ve onun (eksi olan maddenin) ehlerinden (âlimlerinden) bir şahit (gözlemci) dedi ki: “Eğer gömlek önden yırtılmışsa, maddi eksi taraf doğru söylüyor. Yusuf da burada kendini tebrie etmekle yalancılardan oluyor.”*

[Evet, insanın da, inançların da, manevî değerlerin de, başta az gelişmişlikten dolayı gerileri, geçmişleri, bu maddi saldırılara uğramıştır. Fakat bunlar henüz ergenliğe ulaşmadığından sorumlu değildir. Çünkü bu değerler başlangıçta tam eril olamıyorlar, bir derece eksidirler. Ama bu manevî değerler zirvede iken, materyalize olurlarsa, yani gömlekleri önden yırtık olursa işte bu durumda suçlu olurlar; maneviyat iddialarında yalancı olurlar. Bunu da ancak pozitif tarihçiler ve gözlemci bilim adamları kestirebilir.

Onun için ayette: *Maddenin ehlerinden (bilim adamlarından) bir şahit (bilimsel gözlemci ve raporu, belge olarak kabul edilen biri) bunu şöyle çözdü,* denilmiştir. Kur’anın tümünde mucize kelimeler olduğu gibi, burada da *kadının kocası ve ailesinden bir adam* denmeyip, *efendi, kapı, gözlemci, şahit, hüküm* gibi kelimeler, anlatılan kıssanın sadece basit bir aşk değil de; sosyolojik, ontolojik, sonsuz bir alanda gelişip dallanan evrensel bir kıssa olduğunu gösteriyor.]

27- “*Ve eğer Yusufun gömleği arkadan yırtılmışsa, o maddi-kadın yalan söylemiştir. Yusuf ise sadıklardandır (doğrularındandır.)”*

Tarihte Hz. İsa, asrımızda Bediüzzaman, böyle bir yargılamadan geçtiler. Yani dini dünyaya alet etme suçuyla yargılandılar. Fakat uzun incelemelerden sonra dini maddeye alet etmedikleri anlaşıldı. Fakat İsa asıldı. Ve 27 Mayıs, Bediüzzamanın maneviyatını astı; tıpkı masumluluğu anlaşılan Yusufun hapse atılması gibi. Çünkü dönemlerinin iktidarları kendilerini korumak zorunda idiler. (Matta 27. bap ve Risale-i Nurun 27. Mektubuna bakınız.)

28- “*O bilim adamı şahit, gömleğin arkadan yırtıldığını görünce (gözlemleyince) “Bu, siz maddiyatın bir tuzağıdır. Çünkü eksi taraf, açığını kapatmak için, artı tarafa tuzak kurar!¹¹ “Evet, maddiyatın tuzağı çok büyük bir tuzaktır! dedi.”*

Bu son cümlelerin sayısal değeri, şedde ve tenvin ile beraber 1325 (1909) tir ki, İslamın Yusufu olan Hilafet gömleği yırtıldı. 16 sene sonra da tamamıyla kaldırıldı.

29- “*Ey Yusuf, böyle somut maddi şeyler ile birleşmekten vazgeç!*” “*Ey kadın (ey madde,) sen de günahın için bağışlanma dile! Çünkü eril bir güç gibi davranmakla yanlış yapan erkekler gibi oldun.”*

[Yusufa hitap eden *Bu maddi şeylerden vazgeç!* cümlesi 1897 eder. Ki o zaman, Berlin Anlaşması ile Osmanlı iktidarının kanatları kırıldı. Ayet numarası ile beraber, 1926 ediyor. Ki, Lozan Anlaşması ile tam öldü. Gerçekten o tarihten sonra İsevî meşreplik gerekli oldu. Artık din, madde ile bir araya gelemez oldu. Siyaset ve sosyolojik faktörler artık buna müsaade

¹¹ Aç avcılarının tuzakları, meşhur ve meşhuttur.

etmiyordu.

Kadın ve maddeye hitap olan: *Günahın için bağışlanma dile!* cümlesi de 2559 ediyor. Evet, Yusuf ve İbranî geleneğin dünyada tam yerleşmesinden önceleri; yani 2500 sene öncesinden ta Yusuf'a kadar inanç ve maneviyat daha çok maddi-formel şekillerde gidiyordu.

Sen gerçekten hata edenlerdensin! cümlesi de 1383 (1968) ediyor. Ki başta Türkiye olmak üzere İslam dünyası bu tarihten itibaren dini kirli, maddi siyasete alet ederek yanlış işler yapmaya başladılar; partiler yüzünden parçalandılar. Gücsüz, pasif, bilgisiz, fakir ve cahil oldukları halde kendilerini Yusuf ve Mısırın Azizi sandılar.

Evet, Yusuf sonra Mısır Azizi oluyor. Fakat yine de târik-i dünya yani İsevî meşrep olarak yaşıyor. İlginçtir ki *Aziz* kelimesi 94 eder; İncil de 94 eder. *Ahırzamanda İsa gelecek*, diye olan rivayetlerin asıl manası da bu manevî azizliktir; soyut ve uhrevi yaşamaktır, diye işarî bir mana anlaşılıyor.]

Bir Ara Not: Yusuf'a Gelen Emir

[Yusuf'u A'rid An Hâzâ..] “Ey Yusuf bu dünya iktidarından vazgeç.” (Ayet, 29)

Yusuf kelime ve deyim olarak Arap kelimesi ile eş anlamlıdır. Vazgeç, manasına gelen *A'rid* **1071** eder. Arap saltanat ve iktidarının sonlarını gösterir.

Ey Yusuf vazgeç manasındaki *Yusuf'u a'rid* 1227 eder. Rumi olarak Osmanlı iktidarının sonlarını gösterir.

Ey Yusuf bu ...dan vazgeç manasındaki *Yusuf'u a'rid an...* kelimeleri 1347 eder. 1927'e tekabül eder. Burada İslamî iktidardan vazgeçildiği için; vazgeçilen varlık belirtilmemiştir. *Hâzâ: bu iktidardan* kelimesi ile beraber; 2052 eder. Galiba dinin hayattan çekilme tarihi veya yeni bir iktidar dönemi olacaktır.

Ey Züleyha (dünya geneli) sen de günahların için istiğfar et, mealindeki cümle ki, Yusuf'a hitap eden cümleden hemen sonra gelir. 2552 eder. Kuruluşundan beri Roma ve Batı egemenliğinin tarihinin toplamıdır. *Sen hata yapanlardan oldun*, cümlesi ise, 1383 eder. Evet, Miladi bu tarihten sonra Osmanlı, Batının hatalarını düzeltmiş oluyordu.

Tarihler, Miladi ve Rumi olarak farklı oldu. Çünkü her beş dönemde de hangi takvim geçerli olmuş ise, o takvim kullanılmıştır.

Evet, Yusuf suresinde İslam tarihine bakan yüzden fazla cümle ve kelime var. Evet, gerçek Yusuf, İslam dinidir. Dünyaya refah ve bolluk getirecek asıl sebep de o olacak. Demek sosyal hadiseler, Allah'ın fitrî emirleridir. Emrin nereden geldiği belli olmadığı için; ayette emri veren Allah mı, olaya şahit olan kişi mi, belirtilmemiştir.

Mısırın maddi gücü ve baş kadını (iktidarı) böyle yanlış yapınca, diğer maddi güçler ve organizasyonlar onu kınamaya başladılar; daha doğrusu onun yerinde olmak istediler. Şöyle ki:

30- “*Ve şehirdeki diğer kadınlar (yerel maddi güçler): “Azizin hanımı hizmetkârına âşık olmuştur: Hizmetkârının aşkı onun kalbine işlemiştir. Biz gerçekten onu apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz, dediler.”*

[Burada sapıklık ifadesi ile şu demek isteniyor: Biz Mısır ülkesi, tamamıyla dünyevî şerefe ve maddeye dayanan bir medeniyetiz. Bu medeniyetin, manevî ve aşağı tabakanın kullandığı dine âşık olması büyük bir gericilik ve sapıklıktır. Biz lokal şehir imkânları böyle bir yanlış yapsak; yutulabilir bir yönü olur. Çünkü biz 2. sınıf varlıklarız. Fakat koskoca maddi Mısırın 1. sınıf medeniyeti böyle bir sapıklığa düşmemeli. Çünkü Mısır materyalizmi, *Din ve inanç, insanın zaafından kaynaklanan bir sapıklıktır*, diye biliyor.]

31- “*Mısır baş hanımı, bu kadın güçlerin kınamalı propagandasını işitince, onları çağırmak için adam gönderdi. Onlara tam rahat edebilecekleri oturaklar hazırladı. Her birisinin eline bir bıçak verdi. Yusufu da: “Bunların yanına çık!” dedi. Onlar Yusufu görünce onu çok büyük ve şanlı gördüler; ellerini kestiler. Hâşâ! Bu maddi bir beşer (ten) olamaz. Bu ancak kollektif ve çok faydalı bir bilinç (melek) tir, dediler.”*

[Bu ayette sekiz nükte var:

a) Ayette dedikodu ve kınamaya *mekir* (hile ve kandırma) denmesi, böyle sosyal söylentilerin, genellikle kandırma ve hileli propaganda şeklinde yürüdüğünü gösterir.

b) Ayrıca bu yerel dişil güçler, Mısırın hanımını kınarken aslında samimi değiller. Tam tersi onlar Yusufu elde etmek isteklerini dolaylı olarak anlatmış oluyolar.

c) Dişiliğin ve maddenin en çok ruha ve eril güce ihtiyaç duyduğu durum, rahat ortamlardır. Onun için, Mısırın hanımı onlara, (o yerel güçlere) oturak ve yaslanacakları bir ortam hazırlıyor.

d) Elleri bıçak verilmesi ise şu birkaç işaret için olabilir: 1) Bıçak aşk ateşini söndürmek için kalbe saplanır; çizimli resimlerde gösterildiği gibi. 2) Bıçak bu gibi sorunları söndürdüğünden ve birçok kördüğümü açtığından Arapçada ona mübalağa kipi ile *sikkin* (çok teskin edici) denmiştir. 3) Ruhânî zevkler, aşk gibi ateşli duygular da bıçak gibi teskin edicilerdir. Bu münasebetle ayette bıçak zikredilmiş olabilir.

e) Onlar Yusufu görüp şaşırınca ellerini kestiler. *El* burada güç, şehvet ve normal el manalarına gelebilir. Evet, insan şaşırınca, hayrette kalınca, gücünü, duygularını ve bazen de elini keser. Bir rivayette başkadın o yerel kadınlara bıçak ile beraber birer elma da vermiştir; onlar ise elmayı keseceklerine ellerini kesmişler. Evet, *elma* güzelliğin ve cinselliğin sembolüdür. Yusufun güzelliği ise, bu gibi sınırlı güzelliklerden çok daha yüce ve sonsuz idi.

f) O yerel kadınlar *Allah için; hâşâ!* dediler. (Yani bu Yusuf, ilahî sonsuz bir manadır, yenilebilecek sınırlı bir şey değildir, dediler.)

g) “*Bu bir beşer (ten) olamaz.*” Evet, insan sonsuz ruhanî ve melekî gücü elde edince, tüylü hayvanlığı geride bırakınca, şeffaf bir ten olur; sonsuz bir yazılıma ve manaya bir vazo olur. Eğer içini sonsuz ruhaniyet ve mana yazılımları ile doldurmazsa, boş bir teneke ve tencere gibi kalır.

h) “*Bu çok faydalı bir melektir.*” Evet din zahiren diğer insanî sözler ve ideolojilere benzer. Fakat gerçekte o, sonsuz, ruhanî, mucizevî, ilahî bir güç (melek) tür; girdiği yeri canlandırır, güzelleştirir.

32- “*Mısır Azizinin hanımı dedi ki: “İşte beni ondan dolayı kınadığımız zat bu!.. (Ben devlet ve medeniyet olarak böyle bir ruha muhtacım.) Onun için ben onu içselleştirmek istedim. Fakat o benini korudu; bencil davrandı. (Dolayısıyla suçludur.) Eğer emrettiğimi yapmazsa, önce hapsedilecektir; sonra aşağı, bodur bir varlık olarak kalacaktır.”*

33- “*Yusuf “Ey beni geliştirip terbiye eden Rabbim! Gelişmeden, sonsuzluktan engellenmek demek olan hapsedilme, (üç-beş kişiye münhasır kalmam), benim için, onlara (o kadın ve kuruluşlara) yem olup materyalize olmaktan daha sevimli geliyor; dedi.”*

“Eğer Sen (cilve-i ehadiyetinle) müdahale edip onların o negatif tuzaklarını benden uzaklaştırmazsan, ben bir çocuk gibi onlara meyil ederim ve manevî-ilmî görüşümü kaybeden cahillerden olurum.”

[Demek, mucizevî ilahî hıfz ve koruma olmazsa hiçbir zıt, diğer düşman zıddın tuzağından kendini kurtaramaz.]

34- “*Onu terbiye edip geliştiren Rabbi, onun duasını kabul etti; o negatif tuzakları ondan saptırdı. Gerçekten Allah, özellikle rububiyet gereği, duaları kabul edendir ve onları nasıl gerçekleştireceğini bilendir.”*

35- “*Sonra O Mısır yönetimi, Yusufun (dinin) özünü koruması noktasında birçok mucize (âyât) görünce, onu (Yusuflu) belli bir müddete kadar hapsetme kararını aldılar.”*

a) Devletin materyalize olmuş şerefini kurtarmak için.

b) Dinin güçlenip devleti ellerinden almaması için.

36- “*Ve onunla beraber, iki güç (fetâ, yiğit veya iki hizmetçi) daha hapse girdiler. Biri: “Ben kendimi rüyada, daima şarap sıkıldığımı görüyorum” dedi. Diğeri “Ben de daima başımın üstünde, kuşların yediği ekmek taşıdığımı görüyorum” dedi. “Bize bu rüyanın yorumunu, manasını bildir. Biz gerçekten seni, madde ve manayı birleştirmekle güzel işler yapanlardan biliyoruz (görüyoruz) dediler.”*

[Yani ancak birliği bilen, denge dairesinde güzel işler yapanlar, rüya gibi derin metafizik sırların yorumunu bilebilirler.]

37- “*Yusuf dedi ki: Size rüyada yedirilen hiçbir yemek size görünmez ki; onun tevili ve yorumu sizde gerçekleşmeden ben mutlaka onun tevilini size haber veririm. Bu bilgi, beni zıtlarla terbiye eden Rabbimin bana öğrettiğidir. Ben gerçekten Allah’a inanmayan ve ahireti, dirilişi tamamıyla inkâr eden bir milleti terk ettim.”*

[Bu ayette beş nükte var:

a) Ayette açıkça gösterildiği gibi birinci *gelmez* (görünmez) fiilinin faili, *taam*(yemek)dır. İkinci *gelmez* (gerçekleşmez) fiilinin faili ise bir evvel geçen *tevil* (yorum) kelimesine raci olan *huve* zamiridir. Meallerde iki *gelmez* fiili aynı manada ve zahir manası ile yani bizim bildiğimiz *gelmek* manasında kullanılıp ikisinin de faili *taam* (yemek) olarak verilince, ayet

mucizevî manasını kaybediyor. Tevil ve rüya ile ilgili mesajını yitiriyor.

b) Tevil kelime olarak bir şeyi başa döndürme, demektir. Evet, bir metni, bir kelimeyi tevil ve yorumlayabilmek için onu evveline, aslına, başa döndürüp ona göre mana vermek gerekir.

c) Ve insanoğlunun ilk tarihi döneminde ve ilk çocukluk yıllarında, yemek ve taamlar çok önemli bir yere sahip olduklarından, rüyaların çoğu bu yemek literatürü ile görünüyorlar... Ayrıca rüya, soyut manayı somut olarak ve somut bir şeyi soyut olarak yansıttığından ancak zıtları bilen ve onları tevhid potasında birleştirenler, o rüyaların yorumunu bilebilirler. Onun için ayette: *Rabbimin (zıtlarla beni terbiye edenin) bana öğrettiğidir, bu!* denilmiştir.

d) Burada, insanî duyguların sağlıklı gelişmesine de bir vurgu var. Yani insan sağlıklı ve dengeli bir şekilde yetişmezse, rüya gibi ilimleri ve derin konuları öğrenemez. Bu sağlıklı yetişmenin vazgeçilmez iki önemli temeli de şunlardır: *Allaha iman (Dayanak noktası.)* Ve *ahirete iman. (Beslenme noktası.)*

[Rüya, kişi ve bireyde şahsî, metafizik bir açılım olduğu gibi, vahiy de peygamberin şahsında, evrenin özellikle o çağın mevcut ortamının rüyasıdır. Zaten kıssadan hisse: *Yusuf rüya ile kurtulduğu gibi, Hz. Muhammed ve İslam da, vahiy ile kurtuldu*, gerçeğini hatırlamaktır. Hz. Muhammed imanının, samimiyetinin, sadeliğinin getirdiği bu vahiy ile yoluna devam etti. Yusuf da bu gibi özellikleri ve rüyasıyla yoluna devam etti. Ve bu sayede kurtuldular. Evet, materyalist Firavunun memleketinde ve Allah'ı dahi maddi bir nesne olarak bilen Mekke müşrikleri içinde, sadık rüya da, vahiy de çok büyük bir tesir yapmıştır, tarihin akışını değiştirmiştir.]

e) O günkü Mısır da, Mekke müşrikleri de Allah'a inanıyorlardı. Fakat gereğini yapmıyorlardı. Gereğini yapmadıkları ve doğru bir bilgi ile (sonsuz bir yaratıcı olarak) O'na inanmadıkları için ayet, *Allah'a inanmayan bir millet*, ifadesini kullanmıştır. Bu Mısır ve Mekke, ahirete ise hiç inanmadığı gibi inkâr ve reddediyorlardı. Onun için ayet bu ikinci iman rüknü hakkında *Ahireti ise tamamı ile inkâr ediyorlar*, ifadesini kullanmıştır.

38- *“Yusuf sözüne devam ediyor: Ben babalarım (inanç ilkelerim) olan İbrahim, İshak ve Yakubun milletine (dinine) tabi oldum.”*

[Evet, tarihte sonsuz tevhid ve birliği esas alan üç gelenek var: Arap (İbrahimî) gelenek; zengin Yahudi (İbranî) gelenek. Ve çilekeş diğer insanî gelenek: Yakub.]

“Sonsuz birlik sahibi olan Allah'a –sınırlayıcı- herhangi bir şeyi eş koşmak, bize yakışmaz. Bu sonsuz inanç biçimi, bize ve insanlara Allah'ın ekstra bir lütfudur. Fakat insanların çoğu bu gerçeği bilip şükretmiyorlar; (gereğini yapmıyorlar.)”

39- *“Ey hapis arkadaşları! Dağınık ve birbirine zıt rabler mi? Yoksa, sonsuz birliği ile beraber (Vahid olan;) ve bütün mevcudatı birleştiren, onları bir beden gibi yöneten (Kahhar olan) Allah mı daha hayırlı?!”*

[Daha sonra da izah edeceğimiz gibi, Yusuf (İslam ve din) ile beraber insanlığın iki hizmetkârı olan *Milliyetçilik* ve *Sosyalizm* de hapse atıldı. Sosyal hayat tamamıyla maddeye ve kapitalizme kaldı. Yusuf burada sınırlı ve dar düşünen milliyetçilere ve sosyalistlere, sonsuzluk dersini veriyor. Evet, Allah, sonsuz olduğu için her şeyi hayra çeviriyor. Ve bütün zıtları tevhid potasında birleştirebiliyor.

Bazıları *Kahhar* deyimini, yok eden, imha eden manasında anlıyor. Fakat bu anlayış yanlıştır. Kelimenin aslı *çok güçlü* demektir. *Kahraman* kelimesi bu kökten gelir. Ki Allah bu sonsuz gücü ile sonsuz birlik ve sonsuz ilim ile bütün varlıkları ve farklı boyutları birleştirip bir beden gibi yönetiyor.]

40- “*Ey sınırlı şeylere tapanlar! Siz, kendinizin ve babalarınızın taktığı birkaç manasız isimden başka bir şeye ibadet etmiyorsunuz! Hâlbuki sonsuz saltanat ve yetki sahibi olan Allah, bunların tapılması için bir bilgi, bir belge indirmemiştir. Hüküm, yargı ve karar sadece sonsuz olan Allah’a mahsustur. Sonsuz olan Allah, kendisinden başka hiçbir şeye tapmanızı emretmemiştir. Asıl doğru ve değerli din, bu şekilde sonsuz Allah’a bağlanmaktır. Fakat insanların çoğu sonsuzluğu bilmiyor.*”

[Yani bir ilke ve değer, sonsuz ve evrensel olmadıkça, insan için din ve temel bilgi olmamalı. Evet, yargılamak için sonsuz ilim gerek. Bu da Allah’a mahsustur. Onun için bu asırda dinin doğal ve evrensel değerlerinin yerini alan ulusalcılık, milliyetçilik ve sosyalizm neticede bir isim ve bir put olmanın ötesine geçemiyor. İsim belli bir hakikate konulan ve o hakikati simgeleyen işaret demektir. Bu işaret bazen bir laftan ibaret kalabiliyor. Her birisi bir hakikatin ifadesi olan bilim dalları ise, Allah’ın güzel isimleridirler. Kuru sloganlardan *ibaret* değiller. Her birisi bir hakikatin ifadesi oldukları gibi, kanun olmaları ile insanı sonsuzluğa da götürürler. Demek din ve bilimler hakikati gösterme noktasında aynı şeydirler.]

41- “*Ey hapis arkadaşları! İşte rüyanızın tabiri: Biriniz efendisine şarap içirecek yani hapisten kurtulacaktır. Diğeri ise, asılacak; kuşlar onun kafasının etini yemeye başlayacaktır. Yorumunu istediğiniz bu rüya kesin gerçekleşecektir.*”

[Yani din ile beraber hapse atılan milliyetçilik, halkı ve halkın başkanını milli duygularla coşturduğundan ve sarhoş ettiğinden onun önü açılmıştır; devlete yakın bir makama çıkmıştır. Gariban ve fakirlerin putu olan sosyalizm ise asıldı. Yetmiş yıllık birikimleri (etleri) kurda kuşa yem oldu. Batı kapitalizminin uzay sanayisine yenildiler; bütün devlet kurumları leş edilip, yok pahasına satıldı.]

42- “*Yusuf, kurtulacağını sanan birinci hizmetkâra dedi ki: “Beni efendine hatırlat! Fakat (o hizmetçi sarhoş olduğundan) şeytan, Yusufu anmayı ona unutturdu. Bunun üzerine Yusuf birkaç sene hapiste kaldı.*”

[Ayette geçen *bıd’a sinin* 3 ile 9 yıl arası demektir. Genelde yedi olarak mana verilir. Ayette geçen iki *Rabb* kelimesi o hizmetkârların Rabbi olan kral (devlet başkanı) manasına gelebileceği gibi, Allah manasına da gelebilir. Ki tevafuklu Kur’an’da her iki kelime de Allah isimleri ile denk gelmişlerdir.

Gerçekte milliyetçilik zaman zaman dinî değerleri hatırlar, Allah’a sığınır; eğer sarhoş olmazsa.. Nitekim nihai manada bu hizmetçi, Yusufun hapisten çıkmasına sebep oluyor. Metafiziğin ve dinin doğruluğunu kabul edip ona sığınıyor; belki böylelikle milletimi kurtarırım, diyor. Bu surenin 44, 45 ve 46. ayetlerine bakabilirsiniz.]

[Bu hapis döneminde imtihandaki nisbi bir sakinlikten sonra, zaman yeni bir hareketlenmeye gebe kalır.]

43- “*Ve Kral dedi: Rüyamda; yedi cılız ineğin kendilerini yediği yedi semiz inek görüyorum. Ayrıca yedi yeşil başak ile yedi kuru başak görüyorum. Ey meclis! Eğer rüyaları tabir edebiliyorsanız; rüyamı yorumlayın, bana bu konuda güç ve fetva verin.*”

[İfta, bir konudaki tereddütleri kaldırıp muhataba güç ve kanaat vermek demektir.]

Ayetin kelimeleri:

“*Kral*” bütün memleketi temsil ettiğinden, bütün dünyayı ilgilendiren bir kıtlık hakkında rüyayı o görüyor.

“*İnni*” yani bu gördüğüm, bir hayal, bir sanı değildir. İnne, (muhakkaklık) edatı ile kullanılan bir cümle.

“*Era*” yani bu rüya net ve açık bir görüdür. Hayali bir düş değildir.

“*Seb’a*” (yedi). Bu kelime normal bir sayı olabileceği gibi; çokluk manasını da ifade edebilir.

“*Bakar*” inek demektir; beslenme ve bereket sembolüdür. Sene her yaz ve baharda insanları beslediğinden ve bereket getirdiğinden, rüya âleminde sene, inek olarak görünmüştür. Bu asırda da rüyalarda sene (12 ay,) 12 vagonluk tren olarak gözüküyor. Hani tren erzak getiriyor ya!

“*Yedi semiz inek*” ifadesine mukabil *yedi cılız inek* denmemiştir. Sadece *yedi cılız* denmiştir. Çünkü kıtlık tamamıyla cılızdır ve inek ile ifade edilmeye değmiyor.

“*Yedi başak*” Evet, insanın iki temel yiyeceği var: Et ve ekmek. İnek eti, başak ekmeği temsil eder. *Mele*’ (meclis) kavramı, Yusuf gibi büyük âlimlerin olmadığı dönemde meclisler o görevi görürler, diye işaret eder. *Eğer rüyaları yorumlayabiliyorsanız?! ifadesi, Meclisin asıl görevi siyasi olduğundan, metafizik konuda cahil olabileceklerine bir işaretir. Çünkü şart edatı olan in zayıf bir ihtimali ifade eder.*

44- “*Meclis: Bunlar bilinç katmanlarından ibaret düşlerdir. Biz düşlerin yorumunu bilmeyiz. Çünkü düşler önemsiz şeylerdir. Hâlbuki biz, önemli konularla meşgulüz.*”

[Mısır, maddi bir medeniyeti temsil ediyor: Meclis de maddi bir görev olan siyaseti temsil ediyor. Böyle bir ortamda “*rüya, keşif, metafizik âlem*” gibi kavramlar kabul edilmiyor. Bu gibi dönemlerde bu fenomenlere “*bilinç, bilinçaltı demetleri, düşler*” gibi yüzeysel isimler takılıyor. Evet, bu 44. ayet materyalizmin bilimsel derinliğini yani yüzeyselliğini çok güzel gösteriyor. Zaten 44 sayısı katmerli materyalizmin sembolüdür.]

45- “*O iki hizmetkârdan, kurtulan (milliyetçi olan), bir müddet düşündükten sonra “Ben bu rüyanın gerçek manasını size bildirebilirim. Beni bu iş ile görevlendirin; gönderin! dedi.”*

[Burada, müddet manasına gelen *ümme* kelimesi, çağrışım metoduyla diyor ki: O hizmetçi, *ümme* manasını hatırladıktan sonra milliyetçiliğin eksikliğini anladı; beni gönderin, dedi.]

46- “*Gitti, “Ey tam doğru olan, tam isabet eden Yusuf! Böyle bir rüya hakkında bize güçlü ve sağlıklı bir bilgi ver! Umarım, millete dönerim, anlatırım; onlar da anlarlar, dedi.”*

[Burada milliyetçi hizmetkâr “Ümmet, Yusuf (din), Siddik (doğru)” tabirlerini kullanmakla dindarlaştığını ve bu sayede rüyanın manasını bilebileceğini ve bunu kendi namına anlatacağını umuyor. Fakat anlatıp anlatamayacağından; anlatırsa da insanlar, onu anlayıp anlamayacağından tam emin değildir. Onun için “Belki insanlara dönerim, umarım, anlarlar” diyor.

47- “Yusuf dedi: “Peş peşe yedi sene ekersiniz. Azıcık yenilecek kısım hariç, biçtiğinizi başağında bırakın!”

48- “Bu yedi yıldan sonra yedi sert seneler gelecek. O seneler, kıtlık için stok ettiğinizi bitirecekler. Tohum için koruduğunuz az bir kısım hariç.”

49- “Sonra normal bir yıl gelecektir. İnsanlar üzerine yağmur yağacak ve yardım görecekler. Bağ ve bahçelerden meyveler toplayıp sıkacaklar.” (Refaha kavuşacaklar.)

Ayette gays ekmek üretimine yetecek kadar yağmur ve yardım manasına geldiği gibi; zorunlu gıda manasına da gelir.

Meyve sıkma deyimi de refah ve bolluk manasına geldiği gibi, şarap ve keyif manasına da gelir. Ekmek ve şarap kutsal deyiminin kökleri ta buralara kadar uzanıyor.

50- “Hizmetçi bu yorumu millete anlatınca; Kral, Yusufu bana getirin, dedi. Elçi hizmetkâr gelince; Yusuf: Git; Efendine sor! Ellerin kesen o kadınlar ne yapmak istiyordu?! Beni terbiye edip koruyan Allah onların tuzak kurduğunu çok iyi biliyor, dedi.”

[Yani: Siz rüyanın yorumundan önce; bu kıtlığın sebebi olan materyalizmin ve dini maddeye ve dünyaya alet etmenin, sonra onu hapse atmanın ne kadar yanlış olduğunu iyice bilin! Önemli olan bu yanlışın farkına varmaktır; benim hapisten kurtulmam önemli değildir, dedi.]

51- “Kral, ey kadınlar, siz Yusufu elde etmek istediğinizde niyetiniz neydi? dedi. Kadınlar: “Hâşâ! Allah için biz onun üzerinde bir leke görmedik” dediler. Aziz’in karısı: “İşte şimdi hak ortaya çıktı. Ben onu elde etmek istedim; o çok çok doğru biridir, dedi.”

[Demek eksiliğin tenci ve maddeci kötü tuzağı, artık gerçek aşka dönüşmüştür.]

52- “Ey hizmetkâr elçi, bunu böyle yap ki; efendim olan ev sahibi, arkasında ona hıyanet etmediğimi ve Allah’ın hainleri başarıya ulaştırmadığını bilsin.”

53- “Bununla beraber ben nefsimi tebrie etmiyorum. Rabbim olan Allah acımazsa, kimse kendini kurtaramaz. Benim Rabbim sonsuz mağfiret ve rahmet sahibidir.”

[Müfessirlerin büyük çoğunluğu, bu 52. ve 53. ayeti Yusufun sözü olarak kabul ediyorlar. 50. ayetteki elçiye hitaben “Efendine dön; ona o kadınların halini sor!” sözünün devamı olarak görüyorlar. Kadınların ve Aziz’in hanımının konuşmasını ise, ara cümleler olarak buluyorlar ki edebi metinlerde diyaloglar arasına böyle istidradî cümlelerin girmesi caizdir. Fakat Keşşaf gibi önemli tefsirlerde anlatıldığı üzere; bazıları bu iki ayeti, Aziz’in hanımının sözünün devamı olarak görüyorlar. Bu takdirde mana çok sağlıklı olmazsa da, çıkan meal şudur:

Yusufun bir suçu yok. Asıl suç benimdir. Bunu böyle diyorum ki; arkasında ona hıyanet etmediğimi bilsin. Çünkü haince girişimler başarısız olur. Benim ilk yaptığım girişim gibi.”

Ben artık saldırgan bir taraf değilim. Artık kalben seven bir aşığım. Fakat yine de nefsimi temize çıkarmıyorum. Nefis yine kalbe ve aşka bir tekme vurup, hain avcılığını devam ettirebilir.]

54- *“Ve Kral “Onu bana getirin! Onu kendi nefsim (ve devletim) için özel bir makama getireceğim.” dedi. Yusuf Krala kelam edince (makul ve manalı konuşunca) Kral “Artık sen bugün yüksek ve güvenli bir makamdasın! dedi.”*

[Yani hapis gibi aşağı ve kötü bir makamda ve kardeşlerin ile kadınların saldırısına maruz kalmak gibi güvensiz bir seviyede olmayacaksın. *Makam* kelimesi hapse ve köleliğe karşı; *Emin* (güvenli) kelimesi ise, önce kardeşlerin, sonra tüccarların ve kadınların saldırısına karşı, bir teminattır. Bu 54. ayette, Hz. Muhammed’in de elli dördüncü yaşında gençlik kuyusundan ve müşrik Mekkelilerin ambargo ve hapsinden kurtulduğuna ve Hicret sayesinde Medine’nin ve İslamî Medeniyetin Azizi olduğuna önemli bir işaret vardır. Medine’nin Kralı ise burada Allah’tır.]

55- *“Yusuf da Kralın bu ikramına mukabil, “Beni hazineler bakanı yap! Çünkü ben çok iyi korurum ve nasıl yönetileceğini çok iyi bilirim, dedi.”*

[İşte ekonominin iki can damarı:

1) Malı israf ve zayi etmemek.

2) Geliştirmeyi ve işletmeyi iyi bilmek.]

56- *“Böylelikle biz Yusuf (din) için yeryüzünde –maddi dünyada- böyle bir imkân sağladık. Öyle ki istediği her yerinden istifade edip, orayı işletebiliyordu. Biz başarı ve refah demek olan rahmetimizi istediğimize nasip ederiz... Özellikle bütün zıtları barıştırmakta sonsuz bir sabır gösterenlerin, yani güzelliklerin alasını yapanların ücretini zayi etmeyiz.”*

[Evet, Allah ekstra rahmetiyle bazılarını ödüllendirir. Fakat Yusuf burada tevhid, sabır, çile, ilim ve benzeri güzellikleri ile sadece başışı değil, böyle şerefli bir ücreti de hak etmiştir. Evet, Allah, hakları ve ücretleri zayi etmez.]

57- *“Evet Rahmaniyyet fırınında pişenler bu dünyada da ücretini alır. Fakat iman edenler (güzellikler işleyenler) ve kötülöklere karşı sabredenler için, ahiret ücreti daha hayırlıdır.” [Çünkü orası ebedidir ve daha çok gelişmiştir.]*

58- [İşin finalinde kader, sondakileri baş edince, baştakileri de son yapınca, Yusuf Mısır Azizi olunca; kardeşleri olan diğer kabile ve milletler, kıtlıktan kırılmaya başlayınca; Yusufu sığınmak zorunda kaldılar:]

“Ve Yusuf’un kardeşleri geldi. Yanına girdiler. Yusuf onları tanıdı. Fakat onlar onu tanıyamıyordu.”

[Evet din, bütün milletlerin müsbet örf ve adetlerini tanır. Fakat dini (Yusufu) kuyuya atan milletler, dini tanıyamıyolar. Halbuki din dedikleri fenomen, onların fitratının bir parçasıdır, baba bir kardeşleridir.]

59- “*Ve Yusuf, onları erzak ile donatınca, baba-bir bir kardeşiniz var; onu bana getirin! dedi. Görüyorsunuz; ben çok iyi tartı ile size rızık veriyorum. Ayrıca çok güzel bir şekilde sizi ağırlıyorum.*”

Bu ayette dört nükte var:

a) Yusuf (din) ortaya çıkmış; fakat daha bilinmiyor.

b) Yusuf (din) başa geçince toplumda (ki bunlar toplumun iki can damarıdır) iki şey olumlu gitmeye başlar:

1) Güvenli ve sağlıklı ticaret.

2) Güvenli ve sağlıklı yerleşim. Demek din olmazsa bu iki hazine batar. Ayetin son iki cümlesi bu iki can damarını vurgulamak içindir, yoksa boşuna laf uzatmak olur.

c) Yusuf burada dini temsil ediyor; ismi ve niteliği belli. İsteddiği kardeş Bünyamin ise maneviyat ve tasavvufu temsil ediyor.

d) Bu ikisinin baba ve anaları birdir. (Rahel ve Yakub: İnsanlık ve göçmen Asya milleti.) Diğer kardeşler ve milletler ise, baba-birdirler. Yani hepsi de Yakuba (insana) dayanır. Fakat anaları (çevre ve coğrafya) farklıdır. Onun için gerek tasavvufun biçimi ve gerek diğer milletlerin kültür biçimleri belirgin olmadığından burada onların hiçbirinin özel ismi zikredilmemiştir.

60- “*İşte eğer siz o kardeşinizi bana getirmezseniz, size ne ticaret olacak; ne de barınma!*”

[Yani siz insanlar, Yusufu (dini) bilmiyorsunuz! Eğer tasavvuf ve maneviyatı da bilmezseniz, artık ticaret de, güvenli yerleşim de size haram olacaktır. Evet, çok tecrübelerle sabittir ki; maneviyat, ibadet ve dinî hayat bir toplumdan çekilince orada kıtlık, yağma ve huzursuzluk baş gösterir.]

61- “*Onlar, biz o kardeşimizi, babasından (insanlığın genelinden) isteyeceğiz. Biz mutlaka bunu becereceğiz.*”¹²

[Aslında insanlık (Yakub) Yusufu (dini) kaybettiği bir dönemde, tasavvuf gibi değerli, manevî bir mirasını materyalist kabilelere kolay kolay vermek istemeyecektir. Fakat kıtlık ve zorluk bütün engelleri bozar.]

62- “*Yusuf hizmetçilerine: “Fiyat olarak getirdikleri eşyalarını yüklerinin içine koyun; umarım, onlar ailelerine döndükleri zaman belki bu eşyalarını tanurlar; (veya bu iyiliğimizi bilip de) belki bize geri dönerler! dedi.”*

[Rivayette var ki, getirdikleri eşya deriden yapılmış birkaç kap ve elbise imiş. Tevrata göre ise, getirdikleri bu fiyat, madeni para imiş. İşte bedevî ve şehirli farkı!]

Evet, insan normal ticaret için tekrarlar yolculuğa çıkar. Bir de eğer bire iki bir kâr ihtimali varsa daha ciddi bir istekle yola çıkar. Yani Yakub ve Yusuf, o kardeşleri normal ahlakî

¹² Ayette *Biz failiz* deyimi çağrışım yöntemi ile: Yusuf ve kardeşi (din ve maneviyat) olmazsa da biz çalıştığımızdan geliri hak ediyoruz, dedirtiyor. Bu şekilde Yusuf'a cevap vermiş olurlar

değerlerle yola getiremeyince, bu sefer Yusuf, siyasi ve ekonomik yöntemlerle onları yola getirmek istiyor. Yani onlar buğday ve kâr derdindedirler. Yusuf ise, kardeşlik, şefkat, adalet ve maneviyat peşindedir.]

Bir Ara Hatırlatma

Bütün surede gördüğümüz gibi, Yakubtan maksat insanlığın genel kişiliğidir. Aziz, Kral ve diğer Mısırlılar ise şehir insanlarıdır. Ki bunlar homojen olmakla klan ve kabilelerini unutmışlardır. Yusufun kardeşleri ise, klan-kabile ve milliyetlerini kaybetmeyen göçebe insanlardır. Bu göçebelere Yakuba en yakın iki oğul, Yusuf ve Bünyamindir. Yusuf Arapları ve dini temsil ederken, Bünyamin Türkleri ve tasavvufu temsil ediyor. Tevratın tabiri ile işareti kurttur, ganimetle geçinir. Evet, İslamiyet (Yusuf) sayesinde büyük bir bereket tarihte tahakkuk ettiği gibi; Yusuftan (Araplardan) sonra Türkler ile de dünyada güvenlik, beslenme ve bereket, çok güzel bir şekilde devam etmiştir. Avrupa bütün teknolojilerine rağmen dünyada böyle bir refahı hala gerçekleştirmiş değildir.

29. ayette *Ey Yusuf bu maddiyattan vazgeç!* mealindeki *a'rız!* kelimesinin sayısal değeri, 1071 ediyor. Evet, Araplar bu tarihten itibaren iktidardan vazgeçip işi Türklerle bıraktılar.

[Bütün surede, Yusuf, Yakub, İbrahim ve İshaktan başka hiçbir kahramanın özel ismi geçmiyor. Çünkü İslam, Tevhid, İbrani Gelenek ve İnsanî Normlar (Yakub) belirgindirler, yapıları ve misyonları bellidir. Fakat diğer milliyetçi kıskanç kardeşlerin, Yusufu saldıran kadınların ve maddi kurumların belirgin bir nitelikleri olmadığından, özel isim almamışlardır. Materyalist Batı Medeniyetinin ise, belirgin ve değişmez özellikleri olduğundan *Mısır* kelimesi ile özel isim olarak geçmiştir. Buna mukabil Yusuf'un anası ki, çevre ve ortamı ifade ediyor; O da özel isim almamıştır. Çünkü din ve Yusuf değişmez. Fakat ortamları ve maddi biçimleri değişebilir. Kardeşler içinde Bünyamin meşhur olduğu halde onun da ismi geçmiyor. Çünkü tasavvufun belli bir biçimi yoktur. Türkler de gittikleri memleketin biçimini almışlardır, sadece ticaret ve hukuku götürmüşlerdir. Asimilasyona gitmemişlerdir.]

63- *“Bu kardeşler babalarına dönünce; ey babamız! Bize ticaret artık engellendi. Kardeşimizi (Bünyamini) bizimle beraber gönder ki; iyi ticaret yapalım; biz onu mutlaka koruruz dediler.”*

Ayetin beş nüktesi:

- a) Milletler ve kabileler sıkışınca, önce insanî değerlere başvururlar: *“Ey baba”* derler.
- b) Bünyamin ortalıkta yokken, Haçlı seferleri ve yağmalar yüzünden dünya ticareti sağlıklı yürümüyordu, birçok engel ile karşılaşılıyordu.
- c) Burada Yusuf hala görünmüyor. Fakat Bünyamin (tasavvuf,) din gibi bir misyon icra edebilecek.
- d) Bünyamin ile toplumun iki ana damarı çalışmış olacak: Ticaret ve Koruma (güvenlik).
- e) Kardeşler *“Biz onu mutlaka koruruz”* ifadesini Yusuf için de kullanmışlardı; fakat yalancı çıktıkları için, artık onlara güvenilmiyor.

64- “Yakub; bu kardeşiniz için, daha önce onun kardeşi Yusuf hakkında size güvendiğim gibi mi güveneyim?! Fakat Allah’tır, sadece en hayırlı koruyan! O erhamurrahimindir.” [Güvensem de güvenmesem de son karar onundur.]

Ayete şöyle de meal verilebilir:

“Bu kardeşiniz konusunda size güvenmem.¹³ Ancak daha önce onun kardeşi Yusuf hakkında size güvendiğim gibi güvenirim!”

[Yani Yusuf hakkında size güvendim, siz onu kaybettiniz. Bünyamin hakkında da size güvensen onu da kaybedersiniz.]

“Evet, Yusuf kayboldu. Bu da kaybolacak. Fakat Allah sonsuz rahmetiyle ve hıfzıyla onları korur, bana getirir.”

[Demek her şeye rağmen Yakub, yani insanlık umudunu tamamıyla kesmiyor.]

65- “O kardeşler, eşyalarını açınca baktılar, bedel olarak götürdükleri malzeme kendilerine geri verilmiştir. “Ey babamız! Daha ne istiyoruz?! İşte eşyamız da bize iade edilmiştir. Bize kardeşimizi ver de; ailelerimize güzelce bakalım; kardeşimizi koruyalım; **tam dolu olarak develerimizi yükleyelim. Ayrıca kardeşimiz için de bir ilave yük daha alalım.**¹⁴ Bu alacağımız fazla miktar artık çok kolaydır.”

[Bu son uzun cümlenin bir manası, bu kardeşimiz yani maneviyat bizimle beraber olursa her şey yolunda gider, demektir. Evet, maneviyatla işler uzun bir müddet yolunda gider; fakat din olmayınca işin sonucu yine iyi gitmez. Son cümledeki *yesir* ifadesi, *şimdiye kadar aldıklarımız çok azdı*, manasına da gelebilir. Yani işin içinde maneviyat (Bünyamin) olunca ticaret bire üç veriyor; aileler mutlu oluyor, kardeşlik sağlam gidiyor. Birikim ve bereket gittikçe artıyor. Fakat Yakub bir sefer korkmuş; artık onlara güvenmiyor; din ve Yusuf kaybolduğu gibi maneviyat da kaybolursa, insanlık biter, diye çekiniyor.]

66- “Yakub dedi: Siz, kuşatılma durumu hariç, onu bana geri getireceğinize dair Allah’tan bir belge, bir güvence bana verinceye kadar, onu kesinlikle sizinle göndermeyeceğim. Onlar, kendilerinden bir güvence ona verince; Yakub: Allah bu sözümüze vekildir. (O, sözü koruyacak, gerekeni yapacak yegâne güçtür.) dedi.”

[Ben bu ayetteki belge ve güvencenin ne olduğunu çözemedim. Fakat bu 66. ayette iki önemli dayanak var; ilahî iki isim olan *Allah* ve *Wekil* kelimelerinin her birinin sayısal değeri 66’dır. *Mevsikahum* (kendilerinden getirdikleri delil) kelimesinin sayısal değeri ise 691 eder. Bu da Miladî olarak 1299 eder; (Hicri farkını dengerseniz.) Evet, bu tarihte Bünyamin (Türkler) Osmanlının kurulması ile güvence altına alındılar.]¹⁵

¹³ Bu manada, *Hel* kelimesi olumsuzluk edatıdır; soru edatı değildir.

¹⁴ Ayette geçen “*Deve yükünü artırmak*” iki manaya geldiğinden, mealde ikisini de verdik.

¹⁵ Tek başına mevsik 646 (19×34) eder. 34 (2×17) hem Yusufun hem Bünyaminin bulunacağına bir imadır.

67- “*Ve Yakub dedi: “Ey evlatlarım! Mısıra (medeniyette ticarete) giderken tek bir kapıdan (baptan) girmeyin. Farklı ebvabdan (kapılardan) girin. Ben Allah’ın sonsuz mukadderatına karşı sizi koruyacak değilim. Çünkü nihai karar, sonsuz olan Allah’a mahsustur. Siz, o sonsuz sisteme güvenin, ona dayanın. Evet, gerçek dayanak noktalarını arayanlar, sadece bu sonsuz sisteme dayansınlar!.”*

[Burada açlık ve sıkıntı çeken Yakub (insanlık âlemi) evlatlarına çok önemli ve ticari bilgiler veriyor. Şöyle ki: Ticaret ve ekonomi yolunda hepiniz aynı kapıya, aynı iş koluna girmeyin. Bu doğal ve verimli bir durum değildir. Siz 12 kişisiniz; her biriniz bir iş koluna girsin. 12 güç ve millet, 5 ayrı işe de girse yine tam verimli olamaz. *Bab* (kapı) kelimesinin sayısal değeri 5’tir. *Ebvab* (kapılar) kelimesinin sayısal değeri ise 12’dir.

Fakat insan farklı iş kollarına da girse, bütün her şeyi sağlama bağlasa, Allah’ın o sonsuz sistemi onaylamadıktan sonra, insanın eline bir şey geçmeyebilir. Yani insana düşen, işi kuralına göre kurmak; sonra o sonsuz sisteme tevekkül etmek; ve son kararın Allah’a ait olduğunu bilmektir.]

68- “*Onlar babalarının emrettiği yerlerden girince; Allah’ın mukadderatından hiçbir şeyi değiştiremediler. Mukadder rızıkları yine aynı oldu. Fakat bu işbölümü, Yakubun (insanlığın) gidermesi gereken bir ihtiyaç idi.”*

[Evet, Allah rızık vermek isterse verir. Fakat insanlığın temel 12 iş kolunda işbölümü yapması, insanlığın acil ihtiyaçlarını gidermesi, çok önemli ve fitri bir kanundur.]

“İnsanlık (Yakub) bu ekonomik ihtiyaç kapıları konusunda çok büyük bilgi ve birikime sahiptir. O bilgileri ve birikimleri Biz ona verdik. Fakat insanların çoğu ilmi kullanmıyorlar; işi ve işbölümünü bilmiyorlar.”

[Anlaşılan: İnsanlığın değişik ekonomik meslekleri öğrenmesi, dil ve teknoloji kadar önemlidir ve Âdemin (insan olmanın) bir mucizesidir. Fakat herkes bakkal olmak istiyor; kimse, asıl temel ihtiyaçları tespit ederek meslek öğrenmiyor, ona göre iş geliştirmiyor.]

69- “*Kardeşler, Bünyamin ile beraber Yusufun yanına girince; Yusuf, kardeşini kendine çekti. “Ben senin öz kardeşinim. Diğerlerinin yaptıklarından dolayı sıkıntı çekme, dedi.”*

[Bir manasıyla: Diğer medeniyetlerin maneviyatı hırpaladığı gibi, Din medeniyeti maneviyatı hırpalamaz, tam aksine onu korur, dedi. Evet din özellikle İslam, maneviyatı ve mistisizmi himaye etmezse, tasavvuf diğer materyalist kardeşlerin yüzünden çok sıkıntı çekebilir.]

70- “*Yusuf onları mallarla donatınca, Kralın su kabını, Bünyamin kardeşinin yükünün içine koydu. Bunun ardından bir bildirici: “Ey kervan! Siz hırsızısınız!” diye seslendi.”*

71- “*Kardeşler, onlara dönerek: “Neyi kaybettiniz?! diye sordular.”*

72- “*Biz Kralın su tasını kaybettik; kim onu geri getirirse, bir deve yükü ona ödül verilecektir. Ben de bu söze kefilim, dedi.”*

73- *“Kervan, bütün gücümüzle Allah’a yemin ediyoruz! Bizim memleketi ifsat etmek için gelmediğimizi biliyorsunuz. Biz asla hırsız da olmadık, dediler.”¹⁶*

[Burada sözü edilen su kabı, mistik özelliklere sahip ve kraliyetin kudsiyetine delil sembolik bir taktır. Zaten su, feyiz ve maneviyat sembolüdür. Doğuda bazı türbelerde halen bu gibi yani kayık şeklinde kutsal kabul edilen su kapları vardır. Yusuf, bu taşı kardeşi Bünyaminin yükünün içine koymakla onlara şunu demek istiyor:

a) Bir işte, bir ticarete feyiz, bereket ve maneviyat olmazsa, o iş yürümez. Yani insan, emek ve manevî gayret gibi belli bir fiyat ödmeden bir şeyler alıyorsa, karşılıksız bir şeyler kazanıyorsa, hırsız sayılır.

b) Size bu şekilde bol bol buğday vermemin sebebi, Bünyamin kardeşimde olan manevî-mistik boyuttur. Bu boyut aslında krallarda olmalı. Fakat işte şimdilik, bu kutsal hakikat, esirdir.

c) Onlar *“Tallahi! Biz yeryüzünü ifsad etmeye gelmedik”* diyorlar. Yusuf ise: *“İçinde mana ve feyiz olmayan her iş, yeryüzünü ifsad etmektir,”* diye onlara cevap veriyor.]

74- *“Yusufun hizmetçileri: Eğer siz yalan söylüyorsanız; bunun cezası ne olmalı?! dediler.”*

[Yani siz Bünyaminin maneviyatını çaldınız; o sayede size yükler verildi. Siz bunu tam yaşamadığınız için; yani sizde (yükünüz içinde) böyle bir güç olmadığı için, siz yalancısınız. Ayrıca daha önce Yusufun sırtından da böyle yalancılıktan geçindiniz.]

75- *“Onlar: Kim bu maneviyat kabını çalıp onu su-i istimal etmişse, ona el konulsun; onun cezası hürriyetinin elinden alınması olsun! dediler. İşte biz zalimleri (dengesizleri) böylece cezalandırırız.”*

[Yani onlar maneviyatsız olmakla zulmettikleri gibi; daha önce Yusufu da zulmettiklerinden büyük bir ceza ve sıkıntı ile yüz yüze kaldılar. Bünyamin de, manevî bilgilerin ve tasavvufî feyizlerin karşılığını tam vermeden, onları başka geleneklerden alıp o bilgilere sahip olduğu için, ona da el konulacaktır.]

76- *“Yusuf, kardeşinin çuvalını açmadan önce onların çuvallarını açtı. Sonra o su kabını kardeşinin çuvalından çıkardı... Biz bu şekilde, Yusuf için nasıl hile yapacağını öğrettik. Yoksa Mısır (kral) kanunları çerçevesinde kardeşine el koyması, mümkün değildi. Ancak Allah düzenini değiştirirse, yani yeni yapılanmalar olursa, o zaman ona el koyması mümkün olabilirdi. (Evet, düzenler ve devletler sabit değiller.) Biz sonsuz irademizle her şeyi değiştiriyoruz. İstedığımızı en düşük seviyeden en yüksek seviyeye yükseltiyoruz. Bu yükselmenin esbap boyutu da ilimdir; ilim de sonsuzdur. Her âlimden (bilenden) üstün bir üst âlim mutlaka vardır.”*

[Yusuf mahpus idi; ilim sayesinde Mısırın Azizi oldu. Muhammed çoban idi; vahiy (din) sayesinde dünyanın reisi oldu. İsa sanık sandalyesinden, bütün sisteme ve varlığa ruh ve logos oldu!..]

¹⁶ Çağrışım yöntemi ile diyorlar ki; biz bozguncular olmadığımız gibi; bir hırsız da değiliz; biz gerçek üreticileriz.

77- “O maddeci kardeşler dediler: Eğer bu Bünyamin hırsızlık yapıyorsa, ondan önce onun bir öz kardeşi de hırsızlık yapmıştı. Yusuf bu hile yapmayı içinde (sırrında) gizli tuttu.¹⁷ Onlara açıklamadı. Sizin konumunuz, hırsızlıktan çok daha kötü bir durumdur. Allah nasıl yalan anlattığınızı çok daha iyi biliyor, dedi.”

[Burada üç önemli bilgi var:

a) Dinsiz materyalistler, *Tasavvuf eski dinlerden çalınmadır, din de eski mitolojilerden çalınmadır*, diyorlar. (Bünyamin (tasavvuf) hırsızlık yapıyorsa, din de (Yusuf da) daha önce aynı suçu işlemiştir.)

b) Yusuf bu gizli planını açıklamıyor ki onlar cezasını çeksinsin. Ve:

c) Din ve tasavvuf hırsız değiller. Fakat farzı muhal hırsız da olsalar; siz materyalistler, daha kötü bir konumdasınız. Yalan söylüyorsunuz; adam öldürüyorsunuz. Bunlar ise, hırsızlıktan çok daha kötü şeylerdir. Evet, yalancı kâfir komünistler, hırsız kapitalistlerden çok daha fazla insanlığa, Yakuba kötülük ettiler. Demek, dine ve maneviyata hırsız demek, dünyanın en büyük yalanıdır. İnsanlığa vurulan en büyük darbedir. Cezasını da ancak Allah verir.]

78- “Bu sefer ey Mısırın Azizi! Bunun çok yaşlı büyük bir babası var. (Eğer o, babasından kopuk kalırsa, babası ölür. Evet, çok yaşlanmış olan insanlık, zaten Yusufu (dini) kaybetmiştir; eğer mistik bazı manevî esintiler de olmazsa, tamamıyla ölecektir.) Onun için, sen onu serbest bırak. Başka birimizi onun yerine al! Sen çok adil, dengeli güzel bir kişisin! dediler.”

79- “Yusuf, Allah’a sığınırım! Eşyamızı yanında bulduğumuz kişiden başkasını alırsak; biz o zaman zalim oluruz, dedi.”

[Bu sözde bir tevriye (gizli arka mana) var. Yusuf: “Biz kendisinde maneviyat olanın yerine materyalist birini alırsak biz de dengemizi kaybeder, zalim oluruz,” diye imalı bir anlatımda bulunuyor.]

80- “O kardeşler, Bünyaminden ümit kesince, danışmak için toplandılar. En büyükleri “Babanızın sizden, Allah güvencesini aldığı bilmiyor musunuz?! Daha önce de Yusuf hakkında ne kadar yanlış yaptığınızı biliyorsunuz! Babam bana izin verinceye veya Allah hüküm edinceye kadar, ben buradan adım atmam. Allah en iyi hüküm verendir, dedi.”

81- “Babanıza dönün! Ey babamız! Oğlun hırsızlık yaptı; biz bildiğimiz konuda şahit olduk; belge ve güvence verdik. Biz gaybın (metafizik) hafızı değiliz, deyin!”¹⁸

82- “İçinde barındığımız köye ve beraberinde döndüğümüz kervana sor! Biz gerçekten doğru söylüyoruz.”

[Köy mekânın, kervan ise zamanın ifadesidir. Zaman ve mekânı araştır. Oğlunun hırsızlık ettiğini göreceksin! Veya maneviyat, gaybî bir şeydir; biz onu koruyamadık, diye söylemek istiyorlar.]

¹⁷ Çağrışım yöntemiyle ayet diyor ki; din Allah’ın insanın sırrına yüklediği bir bilgidir. İnsanların bu sırrı bilmemesi her şeyi maddeden bekleme; çok kötü bir durumdur.

¹⁸ Yine çağrışım yöntemi ile biz görünen dünya şartlarına göre konuştuk; biz gaybı (metafizik) âlemi bilmeyiz diyorlar.

83- “Yakub yine inanmadı. (Çünkü insanî bilgi, tecrübeye dayanır.) Nefsiniz yine Yusuf’taki gibi, size bir şeyler kurgulamıştır, dedi. Bana düşen sonsuz bir şekilde sabretmektir. Umarım yakında Allah onların üçünü de bana getirir. Çünkü Allah sonsuz ilim ve hikmet sahibidir, dedi.”

[Ayette ‘onlar’ dan maksat 12 kardeş olabileceği gibi; o an orada olmayan Yusuf, Bünyamin ve Ruben de kastedilmiş olabilir. Yusuf dini, Bünyamin tasavvufu, Ruben ise fakir ve çaresiz insanları veya Kürtleri temsil ediyor. Kürtçede raben, zavallı ve sahipsiz kişi demektir.

Bütün bu sıkıntılara rağmen gerçek insan (Yakub) sabrediyor. Umudunu yitirmiyor. Evet, insan din (Yusuf) ve maneviyatını yitirince, sabırdan başka elinde sağlıklı bir silah kalmıyor. Onun için Yakub her iki kayıpta da, sonsuz ve güzel sabrı tavsiye ediyor. “Bana düşen sadece sabr-ı cemildir.” diyor.]

84- (Yusuf ve onun iki kardeşi olan maneviyat ve insanlık kaybolunca) Yakub, orada bulunan diğer materyalistlerden yüz çevirip “Ah Yusuf!” dedi. (Yani Yusuf bulunsa, diğerleri de bulunacaktır, diye umut etti.) Fakat Yusuf’un yokluğundan kaynaklanan üzüntü yüzünden iki gözü kör oldu. Çok sıkılıyor ve sıkıntısını içine atıyordu.”

[İki göz, geçmiş ve geleceği görmek demektir. Evet, insanın maddi ve manevî görüşü gidince, sıkıntı ortalığa oturur. Ve din gidince insanlık toplumdan yüz çevirir.]

85- “Oradakiler: Allah’a and olsun! Sen değerini yitirinceye veya yok oluncaya kadar Yusuf, Yusuf, demekten kendini alamayacaksın! dediler.”

[Bu ayetten iki önemli sosyolojik mana anlaşılıyor:

1) Bu kadar zaman geçmiş, sen hala “din” ve Yusuf, diye diye, gerilerde ve geçmişte kalıyorsun; sen gericisin.

2) **Değerini yitirmek** kelimesi, insanlığın dinsiz olarak para etmeyeceğini ve zoraki yapay reklâmlarla kendini satmaya çalışacağını bildiriyor. Evet, **harad** kelimesi değer yitirmek ve pazarlama tarzında bir malı değerlendirmeye çalışmak manalarına gelir.]

86- “Yakub dedi: “Ben sıkıntımı ve üzüntümü Allah’a sunuyorum, (size değil.) Yani Allah’ın sonsuz sistemi, nasıl Yusuf’suz olabiliyor? diye sıkılıyorum ve üzüliyorum. Çünkü ben Allah hakkında sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum. Allah’ın bu sonsuz sistemi bir gün Yusufu geri getireceğine inanıyorum.”

[Evet, Yakup gerek vahiy, gerek ilham ve gerek tecrübelerle birçok derin bilgileri biliyor; sonsuzluğu anlıyor. Fakat somutçu ve maddeci kardeşler, bu özelliklerini kaybetmişlerdir.]

87- “Ey çocuklarım! Gidin; Yusuf ve kardeşini hissetmeye çalışın. Allah’ın manevî esintilerinden (ravhullahtan) ümidinizi kesmeyin! Çünkü ancak materyalist kâfirler, Allah’ın bu manevî esintilerinden ümidini keserler.”

[Yusuf, Bünyamin, Ruben artık yok! Koyu bir ümitsizlik, karanlık ortalığı sarmış; kıtlık kat kat artmış, herkes çaresiz; tek umut bir daha yola çıkmak.. Ve çıktılar.. Onlar yola çıkarken Yakub, Yusufu (dini) ve kardeşini (maneviyatı) araştırın, demiyor; “Onları hissedin, yaşayın” diyor. Yani “tecessüs” kelimesini değil de, “tehassüs” kelimesini seçiyor.]

88- “*Bu kardeşler, Yusufun yanına girince; Ey Aziz! Bize ve ailemize çok büyük zararlar dokundu. Çok azıcık eşya getirebilmişiz. Sen bize bol buğday ver. Bir miktar da bağış yap! Allah bağış yapanları mutlaka ödüllendirir, dediler.*”

[Yani, insan materyalizmden dolayı kıtlığa düşer; kıtlıktan da dilencilığe düşer. Bu sefer maneviyatsız olunamayacağını anlar. Evet, eğer insanlık dine sahip çıkmazsa, bugünkü yanlış anlaşılmalari o pırlantanın üstünden silmezse, galiba çok acıklı bir şekilde dilencilik durumuna düşecektir. Bu on kardeşlerin, *Bize sadaka ver* demeleri, onların dilencilik seviyesine düşüklerini gösterir.]

89- “*Yusuf: Siz cahil iken, Yusufu ve kardeşine ne yaptığınızı biliyor musunuz?! dedi.*”

90- “*Onlar: Yoksa sen gerçekten Yusuf musun?! dediler. O, ben Yusufum; bu da kardeşimdir. Allah ekstradan bize lütuf etti. Çünkü Allah, kendini koruyan ve musibetlere karşı sabreden (yani menfi-müspet her iki halde de kulluk yapan) muhsinlerin (güzel iş yapanların) ücretini zayi etmez, dedi.*”

[Görüldüğü gibi bu surede *minel-muhsinin* (güzellik yapanlardan) tabiri, dört-beş yerde geçiyor. Yusufu *Sen Muhsinlerdensin*, deniliyor. Bunun manası şudur: “İnsan bütün zıtları tevhid potasında birleştirirse, varlığa ruh ve nitelik olursa; ve bu birleştirme ile hem ailede hem toplumda hem diğer sahalarda güzel bir baharın gelmesine sebep olursa, o hem güzel olur hem *muhsin* (güzelleştirici) olur. Sanırım Yusufun güzelliğiyle ilgili rivayetlerin manası, daha çok bu evrensel ve ontolojik barışçıl güzelliğe bakıyor.]

91- “*O on kardeş, ‘Bütün gücümüzle Allah’a yemin ediyoruz ki, Allah seni (ey Yusuf) bize karşı üstün kalmıştır. Ve biz gerçekten hata ettik’ dediler.*”

[Önemli bir duygu itirafı olan bu ayette dört lâfzî nükte var:

a) Arapçada yemin edatları olan *waw*, *be* ve *te* üçlüsünden; bunlar yemin ederken daima *te*’yi seçiyorlar. Yeminin de zirvesini kastediyorlar.

b) *İsar* tercih manasına gelir. Zımmen bu kelime ile diyorlar ki; biz de senin kardeşiniz; eşitiz. Fakat Allah bizim içimizden seni seçmiştir.

c) “*Biz hata ettik*” ifadesinde *in* ve *le* iki tekit edatı var. Fakat muhakkak manasına gelen *inne* olarak değil de, şüphe ifade eden *in-i şartiyeye* şeklen benzeyen *in-i muhaffafa*’nin seçilmesi ile diyorlar ki; “Evet bizim hatamız açık, ortada. Fakat yine de Yusufun üstünlüğü konusunda, zayıf da olsa bir şüphemiz var. Yani insan, apaçık olan hatasını itiraf etse de, bilinçaltından yine de hata yapmadığını, kusursuz olduğunu söylemek istiyor.

d) Burada ayet numarası, Yusufun üstünlüğünün iki deliline işaret ediyor: İlimdeki *kemal* ve iktidar manasında *malik*. Çünkü bu iki kelimenin her birisinin sayısal değeri 91’dir.

92- “*Yusuf: Bugün size karşı bunaltıcı bir kınama olmayacaktır. (Yani aslında siz kınamayı hak ediyorsunuz. Fakat bu kınama batırıcı ve bunaltıcı olmayacak; kurtarmaya yönelik olacaktır.) Ayrıca Allah sizi bağışlayacaktır. O, erhamurrahimindir.*”

[Ayette geçen *tesrib*, kelimesi bunaltıcı ve yıkıcı kınama demektir. Hz. Muhammedin (a.s.m.) de Mekke fethinden sonra, Medine’nin bir ismi olan *Yesrib*’i diğer kardeş kabilelere karşı

kullanmadığına işaret eder.]

93- “İşte kurtuluşunuzun çaresi: Maneviyatın ve hilafet iktidarının sembolü olan bu gömleğimi götürün; Babamın, yüzü üstüne atın. O hemen görmeye başlayacaktır. Bunun üzerine, sizler bütün aile ve ev halkınızı Mısır’a, bana getirin! dedi.”

[Evet, bu surenin içinde geçen bütün felaketlerin, bütün hapis ve sıkıntıların, bütün kıtlık ve kuraklığın sebebi, Yusufun ve gömleğinin kaybı ve parçalanmasıdır. Eğer bu hilafet gömleği Yakuba (insana) bir daha sunulsa, yüzüne ruhuna sürülse, insanlık yine önünü görmeye başlayacaktır. Kardeşlerin yanlış ve hataları affedilecektir. Çok ilginçtir ki; 29. ve 93. ayette işaret edilen bu konuyu yazarken (Mart 3-5) Hilafet Makamının Türkiye Cumhuriyetinde kaldırılmasının 86. yıldönümü idi. Ve ne yazık ki, bu kaldırılış kutlanıyordu.]

94- “Kervan ayrılınca (çark-ı felek geri dönünce), babaları “Eğer beni kınamazsanız?! Ben Yusufun kokusunu alıyorum, dedi.”

95- “Onlar, tallahi sen halen eski sapıklığın (gericiliğin) içindesin! dediler.”

96- “Fakat müjdecî gelip gömleği onun yüzünün üzerine atınca, Yakub hemen görmeye başladı.¹⁹ Ve “Ben Allah’tan sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum,” dememiş mi idim? dedi.”

[Evet, Avrupa bütün bilgi ve teknolojisine rağmen, İslam Hilafetinin yerini dolduracak bir sistemi henüz yeryüzünde tutturabilmiş değildir.]

97- “Bu mucizevî durumdan sonra, on kardeşler: “Ey babamız! Günahlarımızın bağışlanması için dua et! Biz gerçekten hata ettik” dediler.”

[Bu ayette hata itirafı, hem *inne* edatı hem *çoğul* kipi hem *yardımcı fiil* ile pekiştirilmiştir. Çünkü materyalizmin dine ve maneviyata karşı yaptığı zulüm, dünya tarihinin en büyük yanlışları idi. Hz. İsa 2000 yıl önce böyle bir yanlışlığı şöyle tarif ediyor: “Kör körü gütmeye çalışırsa, ikisi de çukura düşer.” Evet, maneviyatta kör olan ferisi Yahudiler, cahil milletleri gütmeye çalıştılar. İki taraf da bu asrın dinsizlik bataklığına saplandılar. Kaygı, sıkıntı ve terör cehenneminde yanıyorlar. Materyalist Avrupa, diğer cahil milletleri yönetmeye ve gütmeye çalıştı; iş çıkmaz sokağa girdi. Bütün dünya bu belirsizliğin hangi uçuruma varacağını merakla bekliyor.]

98- “Yakub, evlatlarına, daha sonra sizin için Rabbimden bağışlanma dileyeceğim. O Gafur ve Rahimdir, dedi.”

[Yani henüz değil; yani siz Yusuf’a itaat ederseniz ve Allah’ın geliştirici rububiyetine boyun eğerseniz, zaten bağışlanacaksınız.]

99- “Kardeşler ve ana-baba hepsi, Yusufun yanına girince, Yusuf ebeveynini kucakladı. (insanî ve ekonomik değerlere sahip çıktı.) “Hepiniz Mısır’a (medeniyete, şehre) girin. Allah dilerse orada güvenlik içinde yaşayacaksınız, dedi.”

[Artık çöl ve bedeviyet bitecek; şehir, medeniyet ve güvenli ortam olacaktır.]

¹⁹ Bu cümlelerin sayısal değeri 2017 veya 2057’dir

100- “*Sonra Yusuf tahtını (iktidarını) ana-babasına bıraktı. Onları tahta oturttu. Kardeşlerle beraber hepsi ona secde ettiler. Yusuf: Ey babacığım! İşte baştaki rüyamın tevili, (manası) budur. Allah onu gerçek yaptı. (Somut olarak da yarattı.) Beni hapisten, sizi çölden çıkarıp; aramız kötü olduğu halde beni kardeşlerimle barıştırdı. Rabbim, her şeyin içine lütuf yani yazılım ve bilincini yerleştirip, sonunda onu güzelleştiriyor. Çünkü O her şeyi bilen alîmdir. Ve amaçlı bir şekilde hikmetle bütün işlere güzel bir sınır ve şekil veren hakîmdir.*”

[Bu ayette yedi önemli nükte var:

a) Huzur, medeniyet ve barış kurulunca, din (Yusuf) tahtını insanî (hümanist) ve ekonomik değerlere bırakıyor. *Baba* (Yakub) insanî değerlerin; *Ana* ise, ekonomik değerlerin sembolüdür, belki de açık ifadesidir.

b) Dinin görevi, artık ibadet, itaat ve secde gibi kutsal işleri düzenlemek şeklinde devam eder.

c) Rüyanın tevili; kökü, aslı, gerçek somut manası demektir. Evet, varlığın somut şekilleri birer çekirdektirler; zaman sayfasında gelişip, gerçekleşip sonsuz manaları çiçek veriyorlar.

d) “*Allah onu hakka çevirdi.*” Bu sözün manası şudur: Eşyanın soyut yönüne mahiyet denilir. Somut yönüne suret ve hüviyet denilir. İki boyut birleşince ona *Hakikat*²⁰ denilir. Yani Yusuf zahir ve batını, madde ve manayı birleştirdiğinden rüyası Hakikat oldu, gerçekleşti.

e) Böyle bir baharda, din ve iman (Yusuf,) şehrin hapsinden kurtulur; insanlık (Yakub) da çölün fakir ortamından çıkar.

f) *Allah latiftir.* Yani sürekli bir şekilde ince, nazik, güzel yazılımlar yaratır. Fakat bu işleyiş Allahın iki eli hükmünde olan zıtların çarpışması (rububiyet) ile gerçekleşir.

g) Bunun da bilimsel yönü şudur: Allah sisteminde sonsuz ilim ve bilinç var: (Âlim.) Bunun yanında, varlıklara nerede, nasıl bir sınır ve ölçü koyacağına gücü yetecek kadar hikmete sahiptir: Hâkim ve Hakîm. Zaten Yusufu Mısır Azizi yapan bu iki vasıf (ilim ve hikmet) değil mi idi?! Bu iki vasıf bu surede üç kere geçti: Yusufun rüya görmesinde, Yakubun umudunu yitirmeme meselesinde ve bu son güzel final bahsinde... İşte şu gelen ayet, bu güzelliğin bilimsel sırrını ve beş güzel sonucunu gösteriyor. Şöyle ki:

101- “*Ey Rabbim! (Ey beni zıtların çarpışmasıyla geliştirip güzelleştiren Allah'ım!) Sen bana maddiyattan dünya mülkünü ve iktidarını verdin. Maneviyattan da rüyaların ve olayların metafizik yorum ve tevilini öğrettin. Sen, semavatı (metafizik âlemleri) ve yeri (fizik âlemleri) bilgi ve hikmetinle yazıp yaratansın! Dünyada da, ahirette de sahibim, yakınım Sensin. Beni bu denge (İslam) üzere vefat ettir. Ve ahirette de, bedenî ve ruhî varlıkları ile yaşayan salihlere kavuştur.*”

²⁰ Kızıl İcaz

102- “İşte (Ey Muhammed!) Bütün bu (bin mesele ve nükte) metafizik (gayb) âleminin bilgileridir. Onları sana vahiy ile bildirdik.”²¹ [Bunlar gaybî metafizik bilgilerdir; keşfen ve vahyen peygamberlerin kalbine ve ruhuna yansıyorlar. Bunlar tarihi bilgi değiller. Çünkü tarihi bilgiyi sağlıklı bilmek için gözlem ve belge gerekiyor.] Hâlbuki onlar görüş birliği yapıp, dine ve doğruluğa karşı tuzaklar kurarken, sen onların yanında değildin.”

103- [Bu bilgiler, imtihan ve iman edip etmemek için, Allah’ın gönderdiği metafizik gaybî, arketip kanunlardır. Bu gaybî kanunlar sayesinde, kalite kanunu gereği bazıları inanacak; çokları da inanmayacaktır.]

“Evet, sen çok hırs göstersen de, insanların çoğu iman etmeyecektir. Bunlar, bu yönlerini tamamıyla kaybetmişlerdir.”

(Bu da kalite ve imtihan kanununun gereğidir. Bunlar mazur da değiller.)

104- “Çünkü sen onlardan bir ücret istemiyorsun, (onlara yapamayacakları şeyleri yüklemiyorsun.) Bu bilgiler, bütün insanlar için, mesaj ve kurtuluştan başka bir şey değiller.”

[Peki, acaba yeteri kadar belge ve bilgi onlara geliyor mu?]

105- “Evet, göklerde (metafizikte) ve yerde (fizikte) nice ayet ve belgeler var ki; onlar o ayet ve belgelerin yanından geçip, onlardan yüz çeviriyorlar.”

106- “Evet, o kadar çok ayet var ki; insanların çoğu Allah’a inanıyor. Fakat kaliteli olmadıkları için, şirke (somut ve sınırlı bir inanca) sarılmadan Allah’a inanmıyorlar.”

[Evet, her şeyin kalitelisi ve kalitesizi var. İmanın da kalitesi birlik ve sonsuzluk içeren inançtır. Kalitesizi de, şirk ve somutçuluk tuzağında batmış, ahlaksızlığa bulanmış taklittir. Fakat sistem, sonsuz derecede kalite ve bilinç içerdiğinden çürükleri daima tasfiye ediyor.]

107- “Yoksa bu müşrikler, bu çürükler, Allah’ın azabından; her şeyi yıkan bir azap perdesinin onları kuşatmasından veya aniden, farkına varılmadan kıyametin gelmesinden emin mi oldular?!”

108- “De ki: Benim yolum, bu sonsuz iman; ve bilinçli, güvenli hayat tarzıdır. Ben ve bana tabi olanlar, görerek, kesin delillere dayanarak Allah’a ve sonsuz kurtuluşa çağırıyoruz. Allah sınırlı olmaktan, maddi olmaktan, yanlış yapmaktan son derece münezzehtir. Ben böyle bir sonsuz imana bağlıyım; asla sınırlayıcı, maddeci, varlığı ve hayatı çirkin gören müşriklerden değilim.”

109- [Sonsuz tevhid inancı ve şirkin çatışması yanında, kalite ve hakikatin, çürüklük ve hurafelerle çarpışması gibi; peygamberlerin, kendilerine karşı gelen küfre karşı mücadelesi de evrensel bir kanundur.]

“Evet, biz senden önce bütün yerleşim (köy) yerlerine mutlaka güçlü eril peygamberler gönderdik. Bu müşrikler, neden yeryüzünde gezerek o peygamberlere karşı gelenlerin

²¹ Vahiy, gaybî metafizik bilgilerin bu şahadet âlemine aktarılması ve bildirilmesidir. Yoksa tarihî, belirsiz, ferdi bilgileri vermek, vahiy değildir. Kutsal kitaplarda böyle tarihî bir boyut, asla yoktur. Bu gaybî bilgileri yanlış bir şekilde tarihî bilgiler, diye okumak insanlığın sosyo-psikolojik bir eksigidir; hayali, kuru bir zandır, bilim namına bu algı biçimini destekleyecek hiçbir belge ve eser yoktur.

başlarına neler geldiğini görmüyorlar?! Evet, o peygamberler de, neticede öldüler, sıkıntılar çektiler. Fakat özünü, ruhunu koruyanlar için, ahiret yurdu çok daha hayırlıdır! Neden aklınızı kullanmakla bu sonsuz hakikati anlamıyorsunuz!?”

[Diyalektik zıtların çatışması; sistemin bu fitrî güçle gittikçe gelişmesi; iyilerin ve kalitelilerin kazanması; çürüklerin, kötülerin kaybetmesi çok kesin ve çok açık bir kanun ve hakikattir. Bu kanun o kadar önemlidir ki, Allah, çoğu zaman iyilere vaat ettiği yardımını dahi geciktirir.]

110- *“Evet, bu diyalektik sistemin bu şekilde işleyişi o kadar çok önemlidir ki; kâfirlere karşı, peygamberler bazen ümitlerini yitirmek üzere oluyorlar. Ve yalana çıkarıldıklarını sanıyorlar. Fakat diyalektik ve hakkaniyet kanunu bozulmasın, diye bizim yardımımız onlara aniden gelir. Ardından da istediklerimizi yani bu hakkaniyet kanununa uygun yaşayanları kurtarıyoruz. Fakat suçlu bir millete gelen acı azabımıza karşı hiçbir şey engel olamaz.”*

111- *“İşte bu peygamberlerin birer model ve kanun olan kıssalarında akıl ve öz sahipleri için derin manalar var. Bu Yusuf kıssası, roman gibi kurgulanmış, uydurulmuş bir söz, bir anlatım değildir. Aksine önceki metafizik vahiyleri doğrulayan bir vahiydir.²² Her şeye bir açıklık getiren bilgidir. İnanan bir millet için doğru bir rehberlik yapan hidayettir. Onlar için başarı ve rahmet sebebidir.”*

Bahaeddin Sağlam

²² Bu kıssanın Tevrat ve Kur'an versiyonları arasında bir kısım detay farkları var. Bu durum, “Kur'an geçmiş vahyin tasdikidir” hükmüne aykırı değildir. Çünkü o farklar, İbrani ve İslami geleneklerin farklılığından kaynaklanıyor; ikisi de metafizik gerçeklerdir. Daha sonra bu farklı detayların metafizik ve arketip yorumlarının bir kısmını Nuh ve Tufan kitabımızda yazdık. Kitap internette yayınlandı.